YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
(viides jaosto)

27 päivänä marraskuuta 2007 *

Yhdistetyissä asioissa T-3/00 ja T-337/04,

Athanasios Pitsiorlas, kotipaikka Thessaloniki (Kreikka), edustajanaan asianajaja D. Papafilippou,

kantajana,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään aluksi M. Bauer, S. Kyriakopoulou ja D. Zachariou, sittemmin M. Bauer ja D. Zachariou

ja

Euroopan keskuspankki (EKP), asiamiehinään asiassa T-3/00 aluksi C. Zilioli, C. Kroppenstedt ja P. Vospernik, sittemmin C. Zilioli, C. Kroppenstedt, F. Athanasiou

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

ja S. Vuorensola ja lopuksi C. Zilioli, C. Kroppenstedt ja F. Athanasiou, ja asiassa T-337/04 asiamiehinään C. Kroppenstedt, F. Athanasiou ja P. Papapaschalis,

vastaajina,

joissa yhtäältä vaaditaan kumoamaan neuvoston ja Euroopan keskuspankin päätökset, joilla hylättiin kantajan pyynnöt tutustua syyskuussa 1987 tehtyä Basel/Nyborg-sopimusta koskeviin asiakirjoihin, ja toisaalta vaaditaan vahingonkorvausta,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Vilaras sekä tuomarit M. E. Martins Ribeiro ja K. Jürimäe,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Kantza,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 29.3.2007 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 ETY:n perustamissopimuksen 104 ja 105 artikla olivat alkujaan seuraavanlaiset:

”*104 artikla*

Jokainen jäsenvaltio harjoittaa yleisen maksutaseensa tasapainon varmistavaa ja valuuttansa luotettavuuden säilyttävää talouspolitiikkaa ja huolehtii samalla siitä, että korkea työllisyysaste ja vakaa hintataso turvataan.

105 artikla

1. Helpottaakseen 104 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamista jäsenvaltiot sovittavat yhteen talouspolitiikkansa. Tätä varten ne aloittavat toimivaltaisten viranomaistensa välisen yhteistoiminnan sekä keskuspankkiensa välisen yhteistoiminnan.

– –

2. Perustetaan neuvoa antava raha-asiain komitea edistämään jäsenvaltioiden raha- ja valuuttapolitiikan yhteensovittamista yhteismarkkinoiden toiminnan edellyttämässä laajuudessa; sen tehtävänä on:

– seurata jäsenvaltioiden ja yhteisön raha-asiain tilannetta ja taloudellista tilannetta ja jäsenvaltioiden yleisiä maksujärjestelmiä sekä antaa niistä säännöllisesti kertomuksia neuvostolle ja komissiolle;

– antaa neuvostolle ja komissiolle lausuntoja niiden pyynnöstä tai omasta aloitteestaan.

Jäsenvaltiot ja komissio nimeävät kukin kaksi jäsentä raha-asiain komiteaan."

2 Neuvosto viittasi edellä mainittuun ETY:n perustamissopimuksen 105 artiklan 2 kohtaan ja ETY:n perustamissopimuksen 153 artiklaan (josta on tullut EY 153 artikla, josta puolestaan on tullut EY 209 artikla), jonka mukaan neuvosto antaa ETY:n perustamissopimuksessa tarkoitetut säännöt, ja antoi 18.3.1958 tekemällään päätöksellä raha-asiain komitean perussäännön (EYVL 1958, 17, s. 390).

3 Neuvosto teki 8.5.1964 Euroopan talousyhteisön jäsenvaltioiden keskuspankkien välisestä yhteistyöstä päätöksen 64/300/ETY (EYVL 1964, 77, s. 1206). Päätöksen 1 artiklassa määrätään, että jäsenvaltioiden keskuspankkien välisen yhteistyön kehittämiseksi perustetaan Euroopan talousyhteisön jäsenvaltioiden keskuspankkien pääjohtajien komitea (jäljempänä pääjohtajien komitea). Päätöksen 2 artiklassa määrätään, että pääjohtajien komiteassa ovat jäseninä jäsenvaltioiden keskuspankkien pääjohtajat ja että komissiota pyydetään lähettämään yksi jäsenistään edustajakseen komitean kokouksiin. Päätöksen 3 artiklan mukaan pääjohtajien komitean tehtävänä on muun muassa ”käydä neuvotteluja keskuspankkipolitiikan yleisistä periaatteista ja suurista linjoista erityisesti luottoja, rahamarkkinoita ja valuuttamarkkinoita koskevissa asioissa” ja ”vaihtaa keskenään säännöllisesti tietoja keskuspankkien toimivaltaan kuuluvista tärkeimmistä toimenpiteistä ja tarkastella näitä toimenpiteitä”.

4 Neuvosto antoi 3.4.1973 Euroopan raha-asiain yhteistyörahaston perustamisesta annetun asetuksen (ETY) N:o 907/73 (EYVL L 89, s. 2). Asetuksen 2 artiklan mukaan Euroopan raha-asiain yhteistyörahasto (ERYR) edistää valtuuksiensa perusteella ”yhteisön valuuttojen keskinäisten kelluntarajojen jatkuvaa kaventumista moitteettomalla tavalla”, ”yhteisövaluuttojen määräisiä valuuttamarkkinatoimia” ja ”sellaisia keskuspankkien välisiä maksusuorituksia, joiden tavoitteena on yhteinen valuuttavarantopolitiikka”.

5 Edellä mainitun asetuksen liitteenä olevan ERYR:n perussäännön 1 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan ERYR:ää hoitaa ja johtaa hallintoneuvosto ja hallintoneuvoston jäseniä ovat pääjohtajien komitean jäsenet.

6 Neuvosto vahvisti kesäkuussa 1988 tavoitteen Euroopan talous- ja rahaliiton (EMU) vaiheittaisesta käyttöön ottamisesta.

7 Pääjohtajien komitean tehtäviä laajennettiin päätöksen 64/300/ETY muuttamisesta 12.3.1990 tehdyllä neuvoston päätöksellä 90/142/ETY (EYVL L 78, s. 25). Siinä määrätään, että komitea antaa lausunnot eri hallituksille ja ministerineuvostolle ”politiikoista, jotka ovat omiaan vaikuttamaan yhteisön sisäiseen ja ulkoiseen rahapoliittiseen tilanteeseen sekä erityisesti Euroopan valuuttajärjestelmän toimintaan”.

8 EMU:n toteuttamisen ensimmäinen vaihe alkoi virallisesti 1.7.1990.

9 EY:n perustamissopimuksen 109 e artiklan (josta on muutettuna tullut EY 116 artikla) mukaan EMU:n toteuttamisen toinen vaihe alkoi 1.1.1994.

10 EY:n perustamissopimuksen 109 f artiklan (josta on muutettuna tullut EY 117 artikla) 1 kohdan ensimmäisen alankohdan mukaan ”Toisen vaiheen alkaessa perustetaan Euroopan rahapoliittinen instituutti, jäljempänä ERI, ja se ryhtyy hoitamaan tehtäviään”. Tämän määräyksen neljännessä alakohdassa, joka on sittemmin kumottu, määrättiin, että ”Pääjohtajien komitea lakkautetaan toisen vaiheen alkaessa”.

11 Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen liitetyn ERI:n perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 1 artiklan 3 kohdassa määrätään, että ”[EY:n] perustamissopimuksen 109 f artiklan nojalla sekä pääjohtajien komitea että [ERYR] lakkautetaan” ja että kaikki ERYR:n varat ja velat siirtyvät kokonaisuudessaan ilman eri toimenpiteitä ERI:lle. Kyseisen pöytäkirjan 4 artiklan 4.1 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaan ”ERI:n tehtävänä on lujittaa kansallisten keskuspankkien välistä yhteistyötä”, ja saman määräyksen viidennen luetelmakohdan mukaisesti ”ERI ottaa hoitaakseen ERYR:n tehtävät”.

12 EY:n perustamissopimuksen 123 artiklan 1 kohdassa määrätään, että ”[Euroopan keskuspankkijärjestelmä] ja [Euroopan keskuspankki] perustetaan, kun johtokunta on nimitetty”, ja ”ne käyttävät toimivaltaansa täysimääräisesti kolmannen vaiheen ensimmäisestä päivästä”.

13 Yhtenäisvaluutan hyväksyvien jäsenvaltioiden hallitusten valtion- tai hallitusten päämiesten tasolla yhteisellä sopimuksella tehtiin 26.5.1998 Euroopan keskuspankin puheenjohtajan, varapuheenjohtajan sekä johtokunnan muiden jäsenten nimittämisestä päätös 98/345/EY (EYVL L 154, s. 33). Tämän päätöksen tarkoituksena oli EY 123 artiklan 1 kohdan mukaisesti vahvistaa Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) ja Euroopan keskuspankin (EKP) perustamispäiväksi 1.6.1998.

14 EKP:stä tuli siis 1.6.1998 tällaisissa olosuhteissa ERI:n seuraaja EMU:n 1.1.1999 alkaneeseen kolmanteen vaiheeseen siirtymistä silmällä pitäen.

15 EY 114 artiklan 2 kohdassa määrätään, että ”kolmannen vaiheen alkaessa perustetaan talous- ja rahoituskomitea” ja että ”raha-asiain komitea lakkautetaan”.

16 EY 8 artiklan mukaan EKPJ ja EKP toimivat niille EY:n perustamissopimuksella sekä siihen liitetyllä EKPJ:n ja EKP:n perussäännöllä (jäljempänä EKPJ:n perussääntö) annettujen valtuuksien rajoissa.

17 EY 105 artiklan mukaan EKPJ:n perustehtäviä ovat yhteisön rahapolitiikan määritteleminen ja toteuttaminen, valuuttamarkkinatoimien suorittaminen, jäsenvaltioiden

virallisten valuuttavarantojen hallussapito ja hoito ja maksujärjestelmien moitteettoman toiminnan edistäminen, ja sen ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintatason vakautta. EKP antaa asetuksia ja tekee päätökset, jotka ovat tarpeen EKPJ:lle uskottujen tehtävien suorittamiseksi (EY 110 artikla).

18 EY 107 artiklan 1 ja 3 kohdassa määrätään, että ”EKPJ:n muodostavat EKP ja kansalliset keskuspankit” ja että EKPJ:tä ”johtavat EKP:n päätöksentekoelimet, jotka ovat EKP:n neuvosto ja johtokunta”.

19 EY 112 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. EKP:n neuvoston muodostavat EKP:n johtokunnan jäsenet sekä kansallisten keskuspankkien pääjohtajat.

2. a) Johtokunnan muodostavat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja neljä muuta jäsentä.

_ _”

20 EKPJ:n perussäännön 10.4 artiklan mukaan neuvoston kokoukset ovat luottamuksellisia ja neuvosto voi päättää julkistaa, mihin se on käsittelyssään päätynyt.

21 EKPJ:n perussäännön 12.3 artiklassa määrätään, että ”neuvosto hyväksyy työjärjestyksensä, jossa määritetään EKP:n sisäinen organisaatio ja sen päätöksentekoelimet”. EKP hyväksyi 7.7.1998 työjärjestyksensä (EYVL L 338, s. 28), jota muutettiin 22.4.1999 (EYVL L 125, s. 34) ja 7.10.1999 (EYVL L 314, s. 32).

22 EKP:n työjärjestyksen 23 artiklassa, jonka otsikko on ”EKP:n asiakirja- ja arkistotietojen luottamuksellisuus ja saatavuus”, sellaisena kuin se on 22.4.1999 tehdyn muutoksen jälkeisessä ja tosiseikkojen tapahtuma-aikaan sovellettavassa versiossa, määrätään seuraavaa:

”23.1. EKP:n päätöksentekoelimissä ja niiden perustamissa komiteoissa tai ryhmissä käsiteltävät asiat ovat luottamuksellisia, jollei EKP:n neuvosto valtuuta puheenjohtajaa julkistamaan, mihin käsittelyssä on päädytty.

23.2. Kaikki EKP:n laatimat asiakirjat ovat luottamuksellisia, jollei EKP:n neuvosto toisin päätä. Oikeudesta saada tietoja EKP:n asiakirjoista ja arkistoista sekä aiemmin [ERI:n] arkistoissa olleista asiakirjoista säädetään 3 päivänä marraskuuta 1998 tehdyssä [EKP:n] päätöksessä yleisön oikeudesta saada tietoja [EKP:n] asiakirjoista ja arkistoista (EKP/1998/12).

23.3. Jäsenvaltioiden keskuspankkien pääjohtajien komitean, Euroopan rahapoliittisen instituutin ja EKP:n arkistojen asiakirjat ovat vapaasti käytettävissä kolmenkymmenen vuoden kuluttua. EKP:n neuvosto voi lyhentää tätä aikaa erityistapauksissa.”

Tosiseikat

23 Kantaja, joka kyseisenä ajankohtana suoritti oikeustieteen tohtorin tutkintoa Thessalonikin yliopistossa (Kreikka), pyysi 6.4.1999 päivätyllä kirjeellään, joka saapui neuvoston pääsihteeristöön 9.4.1999, yleisön oikeudesta tutustua neuvoston asiakirjoihin 20.12.1993 tehdyn neuvoston päätöksen 93/731/EY (EYVL L 340, s. 43), sellaisena kuin se on muutettuna 6.12.1996 tehdyllä neuvoston päätöksellä 96/705/Euratom, EHTY, EY (EYVL L 325, s. 19), nojalla saada tutustua Basel/Nyborg-sopimukseen, joka koski Euroopan valuuttajärjestelmän (EVJ) vahvistamista ja jota talous- ja valtiovarainministerien neuvosto kannatti Nyborgissa (Tanska) 12.9.1987 pidetyssä epävirallisessa kokouksessaan.

24 Neuvoston pääsihteeristö vastasi 11.5.1999 päivätyllä kirjeellään, joka saapui kantajalle 15.5.1999, seuraavasti:

”Pääsihteeristö on tutkinut pyyntönne huolellisesti, mutta koska asiakirjaa ei ole löydetty, katsomme, että kysymys on hyvin todennäköisesti EKP:n asiakirjasta. Olisi siis suotavaa, että kääntyisitte suoraan viimeksimainitun puoleen – –”

25 Kantaja esitti päätöksen 93/731 7 artiklan 1 kohdan nojalla uuden pyynnön 8.6.1999 päivätyllä kirjeellään, joka kirjattiin saapuneeksi neuvoston pääsihteeristössä 10.6.1999.

26 Kantaja esitti 28.6.1999 päivätyllä, EKP:n tiedotusosastolle osoittamallaan kirjeellä pyynnön saada tutustua Basel/Nyborg-sopimusta koskevaan asiakirjaan yleisön

oikeudesta saada tietoja Euroopan keskuspankin asiakirjoista ja arkistoista 3.11.1998 tehdyn EKP:n päätöksen 1999/284/EY (EYVL 1999, L 110, s. 30) nojalla.

27 Neuvoston pääsihteeristö ilmoitti kantajalle 5.7.1999 päivätyllä kirjeellään, että koska oli mahdotonta tehdä asiassa päätöstä päätöksen 93/731 7 artiklan 3 kohdassa tarkoitetussa kuukauden määräajassa, määräaikaa oli päätetty pidentää kyseisen artiklan 5 kohdan nojalla.

28 EKP:n tiedostusosaston päällikkö lähetti 6.7.1999 päivätyllä kirjeellä, joka annettiin kantajalle tiedoksi 12.7.1999, pääjohtajien komitean ja ERYR:n 18.9.1987 päivätyn lehdistötiedotteen, jossa kuvattiin EVJ:n toimintamekanismien vahvistamiseksi sovittuja toimenpiteitä. Tässä kirjeessä todettiin, että pääjohtajien komiteasta lähtöisin olevia asiakirjoja ei koske päätös 1998/284 vaan EKP:n työjärjestyksen 23.3 artikla, jonka mukaan pääjohtajien komitean asiakirjat ovat vapaasti käytettävissä 30 vuoden kuluttua.

29 Kantaja kirjoitti EKP:lle 27.7.1999 ja pyysi pyyntönsä uudelleen tutkimista EKP:n työjärjestyksen 23.3. artiklan perusteella, jonka mukaan EKP:n neuvosto voi erityistapauksissa lyhentää 30 vuoden salassapitoaikaa. Kantaja lisäksi, että hänen tutkimuskohteensa saattaisi varsin hyvin kuulua ”erityistapauksiin”, joihin kyseisessä artiklassa viitataan.

30 Neuvoston pääsihteeristö ilmoitti 2.8.1999 päivätyllä kirjeellään, joka annettiin tiedoksi kantajalle 8.8.1999, neuvoston 30.7.1999 tekemän päätöksen, jossa vastattiin

kantajan päätökseen 93/731 perustuneeseen uuteen pyyntöön (jäljempänä neuvoston päätös). Päätöksen sanamuoto on seuraava:

”Neuvoston 30.7.1999 hyväksymä vastaus uudistettuun pyyntöön, jonka Pitsiorlas esitti neuvostolle 8.6.1999 päivätyllä kirjeellään (1/99), joka kirjattiin neuvoston pääsihteeristössä 10.6.1999, neuvoston päätöksen 93/731/EY 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti saadakseen oikeuden tutustua asiakirjaan:

Basel/Nyborg-sopimus (syyskuu 1987).

Perusteellisten tutkimusten jälkeen olemme todenneet, että pyynnössänne mainittu asiakirja koskee EVJ:n vahvistamista koskevaa pääjohtajien komitean selontekoa, jonka – – pääjohtajien komitea julkisti Nyborgissa 8.9.1987.

EVJ:n hallinnollista toimintaa koskevat säännöt eivät ole missään vaiheessa olleet osa yhteisön oikeutta; näin ollen neuvoston ei ole koskaan pitänyt tehdä päätöstä.

Koska tässä tapauksessa pyydetyn asiakirjan ovat laatineet keskuspankkien pääjohtajat, pyydämme Teitä osoittamaan pyyntönne suoraan keskuspankkien pääjohtajille tai EKP:iin – – päätöksen 2 artiklan 2 kohdan mukaisesti.”

31 EKP:n tiedotuksesta vastaava päällikkö osoitti 8.11.1999 kantajalle kirjeen, jonka tämä vastaanotti 13.11.1999 ja jonka sanamuoto on seuraavanlainen:

”Kiitämme kirjeestä, jolla olette pyytänyt saada tutustua vuoden 1987 syyskuulta peräisin olevaan Basel/Nyborg-sopimukseen. Esitämme anteeksipyyntömme vastauksen viivästymisen johdosta, mikä on johtunut siitä, että pyyntönne saapui kesäaikaan, jolloin neuvosto ei kokoonnu.

Mitä tulee esittämäänne toivomukseen, EKP:n neuvosto on tutkinut erittäin huolellisesti nimenomaisen pyyntönne saada tutustua pääjohtajien komitean arkistoon. Se on ottanut huomioon, että Basel/Nyborg-sopimus ei ole varsinaisesti yksi yhtenäinen asiakirja, joka olisi tehty osapuolten välisen sopimuksen muodossa, vaan se on olemassa ainoastaan kertomuksina ja pöytäkirjoina, joiden laatijoina ovat olleet pääjohtajien komitea ja raha-asiain komitea.

EKP:n neuvosto on myös ottanut huomioon, että tästä aiheesta julkaistiin 18.9.1987 erittäin yksityiskohtainen lehdistötiedote ja että kyseinen lehdistötiedote toimitettiin Teille 6.7.1999 päivätyn kirjeen liitteenä. Lehdistötiedotteessa esitettiin erittäin yksityiskohtaisesti kaikki keskuspankkien pääjohtajien välillä tehdyn sopimuksen kohdat. Näin 13.3.1979 tehtyyn EVJ:tä koskevaan sopimukseen (ks. lehdistötiedotteen viimeinen kappale) tehdyt muutokset pantiin täytäntöön 10.11.1987 päivätyllä asiakirjalla, jonka jäljennös on tämän kirjeen liitteenä.

EKP:n neuvosto on päättänyt näiden seikkojen perusteella olla antamatta oikeutta tutustua pääjohtajien komitean arkistoon.

Koska Teillä on jo käytettävissänne kaikki olennaiset Basel/Nyborg-sopimusta koskevat tiedot, olen vakuuttunut siitä, että tutkimustyönne voi kuitenkin edistyä ja tuottaa hedelmää.”

Menettely ja asianosaisten vaatimukset

32 Kantaja nosti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 20.1.2000 jättämällään kannekirjelmällä (asia T-3/00) kanteen, jolla hän vaati yhtäältä neuvoston päätöksen ja toisaalta EKP:n 6.7. ja 8.11.1999 päivättyjen kirjeiden kumoamista.

33 Kantaja pyysi 10.1.2000 päivätyllä kirjeellä maksutonta oikeudenkäyntiä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ensimmäisen jaoston puheenjohtaja hylkäsi tämän pyynnön 8.5.2000 antamallaan määräyksellä.

34 Neuvosto esitti 11.4.2000 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon toimittamallaan erillisellä asiakirjalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan perusteella oikeudenkäyntiväitteen, jonka osalta vastaaja esitti huomautuksensa 29.6.2000.

35 Ensimmäinen jaosto jätti 14.2.2001 antamallaan määräyksellä käsiteltävänä olevan kanteen tutkimatta siltä osin kuin se koskee neuvoston päätöstä ja velvoitti kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

36 Kantaja haki 7.5.2001 EY:n tuomioistuimen perussäännön nojalla yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon toimittamallaan valituskirjelmällä muutosta 14.2.2001 annettuun määräykseen (asia C-193/01 P).

37 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen neljännen jaoston puheenjohtaja päätti 17.4.2002 antamallaan määräyksellä lykätä asian käsittelyä siihen saakka, kun yhteisöjen tuomioistuin antaa asiassa tuomionsa.

38 Yhteisöjen tuomioistuin kumosi asiassa C-193/01 P, Pitsiorlas vastaan neuvosto ja EKP, 15.3.2003 antamallaan tuomiolla (Kok. 2003, s. I-4837; jäljempänä asiassa Pitsiorlas annettu tuomio) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antaman määräyksen, jossa jätettiin tutkimatta neuvoston päätöksestä nostettu kumoamiskanne, hylkäsi neuvoston kyseisessä menettelyssä esittämän oikeudenkäyntiväitteen ja palautti pääasian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaistavaksi sekä päätti, että oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

39 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kirjallista menettelyä jatkettiin työjärjestyksen 119 artiklan 2 kohdan mukaisesti siitä, mihin oli päästy.

40 Kantaja nosti 29.7.2004 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen toimittamallaan kannekirjelmällä (asia T-337/04) vahingonkorvauskanteen neuvostoa ja EKP:tä vastaan.

41 Kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jaostojen kokoonpanoa muutettiin 13.9.2004 lukien, esittelevä tuomari nimettiin puheenjohtajaksi viidenteen jaostoon, johon käsiteltävänä oleva asia tämän vuoksi osoitettiin.

42 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen viidennen jaoston puheenjohtajan 26.4.2005 antamalla määräyksellä asiat T-3/00 ja T-337/04 yhdistettiin työjärjestyksen 50 artiklan mukaisesti suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

43 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (viides jaosto) päätti aloittaa suullisen käsittelyn molemmissa asioissa ja prosessinjohtotoimenpiteinä esittää eräitä kysymyksiä vastaajille ja pyytää näitä toimittamaan eräitä asiakirjoja.

44 EKP ja neuvosto vastasivat näihin kysymyksiin ja toimittivat pyydetyt asiakirjat 15. ja 16.3.2007 kirjaamoon saapuneilla kirjeillä.

45 Kantaja liitti 16. ja 21.3.2007 kirjaamoon saapuneilla kirjeillä asiakirja-aineistoon uusia asiakirjoja, jotka koskivat hänen verotuksellista tilannettaan, sekä huomautuksia suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen sisällöstä.

46 Kantaja ei saapunut 29.3.2007 pidettyyn istuntoon, ja vain vastaajien lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin istunnossa.

A *Vaatimukset asiassa T-3/00*

47 Kantaja vaatii kannekirjelmässään, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– ottaa kanteen tutkittavaksi

– kumoaa neuvoston päätöksen

– kumoaa EKP:n 6.7. ja 8.11.1999 päivätyt kirjeet

– määrää tarvittavista asian selvittämistoimista sen selventämiseksi, missä olosuhteissa neuvoston ja EKP:n päätökset tehtiin

– velvoittaa neuvoston ja EKP:n korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

48 Kantaja vaatii vastauskirjelmässään, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– toteuttaa tarvittavat asian selvittämistoimet sen ratkaisemiseksi, missä olosuhteissa ja minkä oikeussuhteen – tai tarvittaessa sopimussuhteen – perusteella EKP on saanut haltuunsa raha-asiain komitean 12.9.1987 päivätyn selonteon, jonka otsikko on ”EVJ:n vahvistaminen – raha-asiain komitean puheenjohtajan selonteko valtiovarainministerien epävirallisessa kokouksessa” ja joka on pääjohtajien komitean arkistossa

– velvoittaa EKP:n liittämään asiakirja-aineistoon EKP:n neuvoston 21.10.1999 tai minä muuna ajankohtana hyvänsä pidetyn kokouksen pöytäkirjan sen selvittämiseksi, millä tavoin kantajan esittämää pyyntöä oli käsitelty ja missä olosuhteissa EKP:n 8.11.1999 päivätty kirje oli laadittu

– velvoittaa EKP:n toimittamaan tilastotiedot, jotka koskevat oikeutta tutustua sen asiakirjoihin 1.6.1998 ja 31.5.2000 välisenä aikana

– velvoittaa neuvoston korvaamaan kummassakin oikeusasteessa (mukaan lukien asiassa C-193/01 P) aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

49 Neuvosto vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– hylkää kanteen perusteettomana

– velvoittaa kantajan korvaamaan kaikki oikeudenkäyntikulut, mukaan lukien asiassa C-193/01 P aiheutuneet kulut.

50 EKP vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– jättää kanteen tutkimatta ja toissijaisesti hylkää sen perusteettomana

– velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

B *Vaatimukset asiassa T-337/04*

51 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– velvoittaa vastaajat yhteisvastuullisesti ensinnäkin suorittamaan korvauksena aineellisesta vahingosta summan, joka saadaan laskemalla EKP:n palveluksessa olevan, pätevyydeltään kantajaa vastaavan henkilön palkka ajanjaksolta, joka alkaa

huhtikuussa 2001 ja päättyy kolme kuukautta sen jälkeen, kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on antanut tuomionsa, sillä edellytyksellä, että tuomio on kantajalle myönteinen, siten, että tästä summasta vähennetään kantajan samana ajanjaksona asianajajana ansaitsemat tulot, ja toiseksi korvauksena henkisestä kärsimyksestä 90 000 euroa laillisine korkoineen kannekirjelmän tiedoksiannosta lukien

– velvoittaa vastaajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut sekä ”muut kulut”.

52 Neuvosto vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– hylkää kanteen perusteettomana

– velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

53 EKP vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– hylkää kanteen ja kaikki siinä esitetyt vaatimukset perusteettomina

– velvoittaa kantajan korvaamaan kaikki oikeudenkäyntikulut.

Kumoamisvaatimus

A *Tutkittavaksi ottaminen*

54 EKP esittää useita oikeudenkäyntiväitteitä kumoamiskanteen osalta siltä osin kuin se koskee EKP:n 6.7. ja 8.11.1999 päivättyjä kirjeitä.

1. *Kannekelpoisten toimien olemassaolo*

55 EKP väittää ensiksi, että sen kantajalle 6.7.1999 osoittama kirje ei ole luonteeltaan päätös.

56 Ensiksi on palautettava mieleen, että EKPJ:n perussäännön 35.1 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimet voivat käsitellä tai tulkita EKP:n toimenpiteitä tai laiminlyöntejä EY:n perustamissopimuksessa määrätyissä tapauksissa ja siinä määrätyin edellytyksin, jollei EKP:n perussäännön 36.2 artiklan mukaisesta, EKP:n ja sen henkilöstön välisiä riitoja koskevasta erityisjärjestelmästä muuta johdu. Koska käsiteltävänä oleva kumoamiskanne ei koske EKP:n ja sen henkilöstön välistä riitaa, sen tutkittavaksi ottamista on tarkasteltava EY 230 artiklassa, johon EKPJ:n perussäännön 35.1 artiklassa viitataan, vahvistettujen edellytysten valossa (asia T-238/00, IPSO ja USE v. EKP, määräys 18.4.2002, Kok. 2002, s. II-2237, 43 kohta).

57 EY 230 artiklan neljännen kohdan mukaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi tämän saman artiklan kolmessa ensimmäisessä kohdassa määrätyin edellytyksin

nostaa kanteen ”hänelle osoitetusta päätöksestä tai päätöksestä, joka siitä huolimatta, että se on annettu asetuksena tai toiselle henkilölle osoitettuna päätöksenä, koskee ensin mainittua henkilöä suoraan ja erikseen”.

58 Oikeuskäytännön mukaan se, että yhteisön toimielin on lähettänyt kirjeen sille, jolle se on osoitettu, vastauksena tämän esittämään pyyntöön tai hakemukseen, ei ole riittävää, jotta tällaista kirjettä voitaisiin pitää EY 230 artiklassa tarkoitettuna päätöksenä, jonka kumoamiseksi voitaisiin nostaa kanne (ks. asia T-83/92, Zunis Holding ym. v. komissio, tuomio 28.10.1993, Kok. 1993, s. II-1169, Kok. Ep. XIV, s. II-113, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). EY 230 artiklassa tarkoitettuja, kumoamiskanteen kohteeksi kelpaavia toimia tai päätöksiä ovat vain sellaiset toimenpiteet, joilla on sitovia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa kantajan etuihin muuttaen tämän oikeusasemaa selvästi (yhdistetyt asiat C-68/94 ja C-30/95, Ranska ym. v. komissio, tuomio 31.3.1998, Kok. 1998, s. I-1375, 62 kohta ja yhdistetyt asiat T-125/97 ja T-127/97, Coca-Cola v. komissio, tuomio 22.3.2000, Kok. 2000, s. II-1733, 77 kohta).

59 Käsiteltävänä olevassa asiassa on ensinnäkin kiistatonta, että vastaanotettuaan kantajan päätökseen 1999/284 perustuvan pyynnön saada tutustua Basel/Nyborg-sopimukseen EKP ilmoitti 6.7.1999 päivätyllä kirjeellään asianomaiselle, että pääjohtajien komiteasta lähtöisin olevat asiakirjat eivät kuulu päätöksen 1999/284 soveltamisalaan vaan EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan alaan, jonka mukaan asiakirjat ovat vapaasti käytettävissä 30 vuoden kuluttua.

60 On ilmeistä, että EKP rajoittui 6.7.1999 päivätyssä kirjeessään vain täsmentämään, mitä säännöstöä kantajan esittämään asiakirjoihin tutustumista koskevaan pyyntöön sovelletaan, ja että kantaja on noudattanut EKP:n antamia tietoja esittämällä EKP:lle uudistetun, EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklaan perustuvan asiakirjoihin tutustumista koskevan pyynnön.

61 Kuten kantaja itse myöntää, 6.7.1999 päivätty kirje on luonteeltaan puhtaasti informatiivinen ja se ei ole EY 230 artiklassa tarkoitettu kannekelpoinen toimi. Tästä seuraa, että kanne on jätettävä tutkimatta siltä osin kuin se koskee kyseisen kirjeen kumoamista.

62 EKP toteaa toiseksi, että 8.11.1999 päivätyn kirjeen, johon kantajan vaatimukset myös kohdistuvat, tarkoituksena oli tiedottaa kantajalle EKP:n neuvoston 21.10.1999 tekemästä päätöksestä olla myöntämättä hänelle oikeutta tutustua pääjohtajien komitean arkistoon.

63 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että 8.11.1999 päivätty kirje on ainoa kantajan saama asiakirja, johon sisältyy vastaus hänen EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan nojalla esittämäänsä pyyntöön, ja että vaikka kyseisessä kirjeessä todetaan, että ”EKP:n neuvosto on päättänyt” olla antamatta kantajalle oikeutta tutustua pääjohtajien komitean arkistoon, siinä ei millään tavoin viitata kyseisen päätöksen täsmälliseen tekemispäivään; EKP on vastineessaan ilmoittanut päivämäärän 21.10.1999.

64 EKP on esittänyt vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kehotukseen eri asiakirjoja osoituksena väitetyn päätöksen olemassaolosta ja erityisesti otteen EKP:n neuvoston 21.10.1999 pidetyn 29. kokouksen pöytäkirjasta.

65 On siis todettava, että EKP:n neuvoston 21.10.1999 tehty päätös, jolla hylättiin kantajan esittämä asiakirjoihin tutustumista koskeva pyyntö, oli kantajaan nähden sisällytetty vain siihen asiakirjaan, jolla se annettiin hänelle tiedoksi, ja näin ollen kantajan vaatimuksia on tulkittava siten, että ne koskevat kyseisen päätöksen kumoamista sellaisena kuin hän sai sen tietoonsa 8.11.1999.

66 On vielä huomattava, että vaadittuaan, että kanne on jätettävä tutkimatta sen vuoksi, että EKP:n neuvoston 21.10.1999 tekemä päätös on yleisesti sovellettava toimi, jonka osalta kantajalla ei ole asiavaltuutta, EKP myönsi istunnossa kysymyksessä olevan toimenpiteen yksittäistapausta koskevan luonteen ja luopui kysymyksessä olevasta oikeudenkäyntiväitteestä, mikä merkittiin istunnon pöytäkirjaan.

67 Koska kantajan asiavaltuuden puuttumiseen perustuva oikeudenkäyntiväite on oikeusjärjestyksen perusteisiin kuuluvaan seikkaan kohdistuva peruste, jonka yhteisöjen tuomioistuin voi ottaa ja joka sen jopa on otettava huomioon viran puolesta (asia C-298/00 P, Italia v. komissio, tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-4087, 35 kohta), ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa, että EKP:n neuvosto antoi 7.7.1998 EKPJ:n perussäännön 12.3 artiklan nojalla työjärjestyksen, jonka tarkoituksena on taata EKP:n sisäinen toiminta hyvän hallintotavan mukaisesti ja jonka 23 artiklan, sellaisena kuin se on työjärjestyksen 22.4.1999 muutetussa versiossa, otsikko on ”EKP:n asiakirja- ja arkistotietojen luottamuksellisuus ja saatavuus”.

68 On kiistatonta, että tätä määräystä, jonka sisältö on esitetty yleisesti, sovelletaan objektiivisesti määriteltyihin tilanteisiin, ja sen oikeusvaikutukset kohdistuvat yleisesti ja abstraktisti määriteltyihin henkilöryhmiin, joten se on yleisesti sovellettava toimi.

69 On korostettava, että kantaja ei ole vaatinut EKP:n työjärjestyksen 23 artiklan muuttamista tai kumoamista, eikä tällaista vaatimusta ole hylätty, vaan hän on yksinkertaisesti vaatinut kyseisen määräyksen ja erityisesti 23.3 artiklan soveltamista. Näin ollen käsiteltävänä olevassa asiassa ei voida soveltaa oikeuskäytäntöä, jonka mukaan yhteisön toimielimen kieltäytyminen peruuttamasta tai muuttamasta jotakin toimea on itsessään toimi, jonka lainmukaisuus voidaan tutkia EY 230 artiklan mukaisesti, ainoastaan jos itse toimesta, jota yhteisön toimielin kieltäytyy peruuttamasta tai muuttamasta, olisi voitu nostaa kanne kyseisen artiklan nojalla (ks. edellä 58 kohdassa mainitussa asiassa Zunis Holding ym. v. komissio annetun tuomion 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

70 Toisin kuin EKP aluksi väitti, ei voida katsoa, että EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan ainoa tavoite olisi mahdollistaa se, että EKP:n neuvosto voisi lyhentää 30 vuoden salassapitoaikaa vain kysymyksessä olevan asiakirjan tai kysymyksessä olevien asiakirjojen sisällön perusteella ja näin tehdessään antaa toimen, jolla on vaikutuksia erga omnes.

71 On toki ajateltavissa, että EKP:n neuvosto voisi omasta aloitteestaan edellä mainitun määräyksen perusteella lyhentää 30 vuoden salassapitoaikaa tiettyjen asiakirjojen tai tietyn asiakirjaryhmän osalta ja antaa näin ollen kaikille kiinnostuneille oikeuden tutustua niihin.

72 On kuitenkin niin, että EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan tarkoituksena on myös antaa yleisölle oikeus tehdä salassapitoajan lyhentämistä koskeva pyyntö, kun palautetaan mieleen, että mikään ei estä sitä, että toimielimen toiminnan sisäistä organisointia koskevilla säännöksillä voidaan saada aikaan kolmansiin ulottuvia oikeudellisia vaikutuksia (asia C-58/94, Alankomaat v. neuvosto, tuomio 30.4.1996, Kok. 1996, s. I-2169, 38 kohta). EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan yleisesti sovellettavan toisen virkkeen nojalla kuka tahansa voi siis pyytää oikeutta tutustua mihin tahansa EKP:n neuvoston arkistossa säilytettävään asiakirjaan myös ennen 30 vuoden määräajan päättymistä.

73 EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan yleisestä rakenteesta voidaan päätellä, että se, että EKP.n neuvoston tällä perusteella toteuttama toimi voi yksittäistapauksessa olla luonteeltaan yleinen, ei sulje pois sitä, että kyseinen toimi voi jossakin toisessa tilanteessa olla yksittäistapausta koskeva toimi silloin, kun annetaan kyseiselle henkilölle vastainen toimi sen jälkeen, kun yksityinen on saattanut asian EKP:n käsiteltäväksi ja kun on otettu huomioon viimeksi mainitun tilanne ja väitetyt yksilölliset intressit, minkä jälkeen toimi annetaan tiedoksi suoraan asianomaiselle.

74 On todettava, että viimeksi mainittu tilanne vastaa täysin käsiteltävän asian olosuhteita, sellaisina kuin ne ilmenevät ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta.

75 On kiistatonta, että kantaja pyysi 27.7.1999 päivätyllä kirjeellä EKP:ltä työjärjestyksen 23.3 artiklan nojalla salassapitoajan lyhentämistä saadakseen tutustua Basel/Nyborg-sopimukseen liittyviin asiakirjoihin ja ilmoitti, että asiakirjat olivat tärkeitä hänen väitöskirjaansa varten.

76 Tämä pyyntö hylättiin sillä 8.11.1999 päivätyssä kirjeessä mainitulla perusteella, että kantajalle oli jo toimitettu kaksi merkityksellistä asiakirjaa ja että koska hänellä siis oli kaikki olennaiset tiedot Basel/Nyborg-sopimuksesta, hänen tutkimustyönsä voisi edistyä ja tuottaa hedelmää.

77 Kantaja on EKP:n neuvoston päätöksen ainoa adressaatti, ja päätös saatettiin hänen tietoonsa 8.11.1999 päivätyllä kirjeellä.

78 Näin ollen on katsottava, että EKP:n neuvoston 21.10.1999 toteuttama toimi, sellaisena kuin siitä ilmoitettiin 8.11.1999 päivätyllä kirjeellä (jäljempänä EKP:n päätös), on yksittäistapausta koskeva päätös, josta kantaja voi nostaa kumoamiskanteen.

2. *Kumoamiskanteen väitetty myöhästyminen*

79 EKP toteaa, että kantajan ensimmäisen oikeusasteen kirjaamoon 4.1.2000 toimittama ensimmäinen asiakirja sisältää samalla sekä maksutonta oikeudenkäyntiä koskevan hakemuksen että EY 230 artiklan mukaisen kanteen, ja sen on allekirjoittanut kantaja itse mutta ei toinen asianajaja, mikä on vastoin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 43 artiklan 1 kohtaa ja yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 17 artiklan kolmatta kohtaa, sellaisina kuin yhteisöjen tuomioistuin on niitä tulkinnut (asia C-174/96 P, Lopes v. yhteisöjen tuomioistuin, määräys 5.12.1996, Kok. 1996, s. I-6401). Toinen asiakirja, joka on toimitettu ”7.2.2000” ja jonka on asianmukaisesti allekirjoittanut muu asianajaja kuin kantaja, ei EKP:n mukaan voi taannehtivasti korjata alkuperäistä menettelyvirhettä, koska kanteen nostamiselle asetettu kahden kuukauden määräaika päättyi 13.1.2000.

80 Tältä osin on huomattava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamossa 20.1.2000 kirjatussa kannekirjelmässä on kantajan valtuuttaman asianajajan allekirjoitus ja että se täyttää näin ollen yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 17 artiklan kolmannen kohdan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 43 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan sisältämät edellytykset.

81 Näin ollen jää vielä tutkittavaksi, onko kanne nostettu EY 230 artiklan mukaisessa kahden kuukauden määräajassa, jota oli pidennetty kymmenellä päivällä etäisyyksien vuoksi; määräajan pidennystä sovellettiin asianosaisiin, joiden vakituinen asuinpaikka oli Kreikassa, kyseisenä ajankohtana voimassa olleen yhteisöjen tuomioistuimen tekemän päätöksen nojalla, ennen kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestys tuli voimaan 1.2.2001.

82 Käsiteltävänä olevassa asiassa kantaja sai 13.11.1999 tietoonsa EKP:n 8.11.1999 päivätyn kirjeen, jossa hänelle ilmoitettiin, että EKP:n neuvosto oli hylännyt hänen

pyyntönsä. Kanteen nostamisen määräaika päättyi näin ollen 23.1.2000, kun otetaan huomioon määräajan pidennys kymmenellä päivällä etäisyyksien vuoksi, mitä EKP ei ole ottanut huomioon. Koska kantaja nosti kanteensa 20.1.2000 eikä 7.2.2000, kuten EKP virheellisesti väittää vastineessaan, kanteen myöhässä nostamiseen perustuva oikeudenkäyntiväite on perusteeton.

3. *Kanteen väitetään olevan väärinkäyttöä*

83 EKP väittää, että kanne on ”perusteeton” ja että se on väärinkäyttöä, koska EKP on pääasiallisesti täyttänyt kantajan pyynnön.

84 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi hyväksyä tätä väitettä.

85 Ensiksi on muistettava, että EKP:n mukaan Basel/Nyborg-sopimus ei ole yksi yhtenäinen asiakirja, vaan se on olemassa ainoastaan kertomuksina ja pöytäkirjoina, joiden laatijoina ovat olleet pääjohtajien komitea ja raha-asiain komitea. EKP on täsmentänyt, että Basel/Nyborg-sopimus koostuu ”pääjohtajien komitean EVJ:n vahvistamista koskevasta selonteosta” ja raha-asiain komitean selonteosta, jonka otsikko on ”EVJ:n vahvistaminen – raha-asiain komitean puheenjohtajan selonteko valtiovarainministerien epävirallisessa kokouksessa Nyborgissa 12.9.1987”.

86 Tämän jälkeen on todettava, että on vähintäänkin paradoksaalista väittää – EKP:n tavoin –, että kantaja on saanut edellä tarkoitettujen asiakirjojen lisäksi kaksi asiakirjaa, joihin sisältyy tietoja, jotka ”hyvinkin edustavat Basel/Nyborg-sopimusta kokonaisuudessaan”, kun EKP on samalla evännyt kantajalta oikeuden tutustua sopimukseen kirjelmissään esittämällä perusteella, jonka mukaan sopimuksen sisältö on luottamuksellinen.

87 EKP lisää, että ”pääjohtajien komitean EVJ:n vahvistamista koskeva selonteko ei antaisi mitään uutta ja merkittävää lisätietoa”, ja sivuuttaa siis kokonaan edellä mainitun raha-asiain komitean selonteon.

88 Tosiasiassa on riittävää todeta, että EKP:n neuvosto kieltäytyi lyhentämästä 30 vuoden salassapitoaikaa ja samalla antamasta hakijan pyytämää oikeutta tutustua Basel/Nyborg-sopimuksen muodostaviin asiakirjoihin. Näissä olosuhteissa ei voida katsoa, että kantajan pyyntö olisi täytetty ja että hänen kanteensa olisi näin ollen vailla kohdetta.

89 Lisäksi on palautettava mieleen, että henkilöllä, jolta on evätty oikeus tutustua asiakirjaan tai sen osaan, on jo pelkästään tästä syystä intressi saada kieltävä päätös kumotuksi (asia T-174/95, Svenska Journalistförbundet v. neuvosto, tuomio 17.6.1998, Kok. 1998, s. II-2289, 67 kohta).

90 Siltä osin kuin lopuksi on kysymys kantajan nostaman kanteen haitanteon luonteesta, on todettava, että tällä seikalla ei ole merkitystä kanteen tutkittavaksi ottamista koskevan tarkastelun yhteydessä ja että se kuuluu oikeudenkäyntikuluja koskevan tarkastelun yhteyteen.

4. *Väite, jonka mukaan EKP:llä ei ole toimivaltaa antaa oikeutta tutustua raha-asiain komitean selontekoon*

91 EKP väittää, että se ei ole raha-asiain komitean selontekoon tutustumista koskevan pyynnön oikea vastaanottaja, koska se ei ole laatinut kyseistä selontekoa ja koska se ei ole raha-asiain komitean asiakirjojen hoitaja.

92 Riittää, kun todetaan, että tällä perusteella ei ole merkitystä kanteen tutkittavaksi ottamista koskevan tarkastelun yhteydessä. EKP:n näkemykset laatijasäännön soveltamisesta käsiteltävänä olevassa tapauksessa kuuluvat asiakysymyksen tarkastelun yhteyteen.

93 On todettava lopuksi, että EKP vahvisti istunnossa, että sillä on hallussaan raha-asiain komitean selonteko ja että EKP:n neuvoston 21.10.1999 tekemä päätös, jolla evättiin kantajan EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklaan perustuva pyyntö saada tutustua Basel/Nyborg-sopimukseen, koski kaikkia asiakirjoja, joista tämä sopimus muodostui, mukaan lukien raha-asiain komitean selonteko; tämä merkittiin istunnon pöytäkirjaan.

94 Edellä esitetystä seuraa, että on hylättävä oikeudenkäyntiväite, joka perustuu siihen, että EKP:ltä väitetään puuttuvan toimivalta antaa oikeus tutustua raha-asiain komitean selontekoon.

B *Asiakysymys*

1. *Vaatimus neuvoston päätöksen kumoamisesta*

a) Asianosaisten lausumat

95 Kantaja esittää kanteensa tueksi kolme kanneperustetta, joista ensimmäisen mukaan hyvän hallinnon ja luottamuksensuojan periaatteita on loukattu, toisen mukaan perusteluvelvollisuus on laiminlyöty ja kolmannen mukaan ”yleisön oikeutta tutustua asiakirjoihin koskevaa yhteisön oikeuden perustavanlaatuista periaatetta” on loukattu ja päätöksen 93/731 1 artiklaa on rikottu.

96 Kantaja väittää ensiksi, että hyvän hallinnon ja luottamuksensuojan periaatteet eivät voi merkitä tai niiden valossa ei voida hyväksyä sitä, että neuvoston kaltainen toimielin kätkee totuuden sen puoleen kääntyviltä kansalaisilta, valehtelee heille tai erehdyttää heitä. Käsiteltävänä olevassa asiassa kantaja on ollut neuvoston ja EKP:n harhaanjohtavan yhteistoiminnan uhri. Neuvoston ilmoitettua, että se ei tuntenut kysymyksessä olevaa sopimusta, se salasi raha-asiain komitean selonteon olemassaolon ja kehotti kantajaa kääntymään EKP:n puoleen, joka tahallisesti viivytti vastauksen antamista, jotta kantajan olisi mahdotonta nostaa kannetta neuvoston päätöksestä tähän tarkoitukseen varatun määräajan päättymisen vuoksi.

97 Kantajan mukaan yhteisöjen tuomioistuin on epäsuorasti mutta selkeästi todennut näiden periaatteiden loukkauksen, kun se on edellä 38 kohdassa mainitussa asiassa Pitsiorlas annetussa tuomiossa todennut siitä, että neuvosto salasi Basel/Nyborg-sopimuksen osana olevan raha-asiain komitean selonteon, seuranneen anteeksiannettavan erehdyksen olemassaolon ja hylännyt neuvoston esittämän oikeudenkäyntiväitteen. Kantaja toteaa, että tästä huolimatta ja mainitun tuomion sanamuodon vastaisesti neuvosto väittää edelleen, että sen 30.7.1999 tekemän päätöksen sisältämät tiedot ovat oikeita.

98 Kantaja katsoo toiseksi, että neuvoston toimesta tapahtunut erehdyttäminen merkitsee väistämättä, että sen tekemä päätös ei vastaa EY 253 artiklan ja päätöksen 93/731 7 artiklan 3 kohdan vaatimuksia ja että se on tästä syystä kumottava (asia C-350/88, Delacre ym. v. komissio, tuomio 14.2.1990, Kok. 1990, s. I-395, 15 kohta; asia T-85/94, Branco v. komissio, tuomio 12.1.1995, Kok. 1995, s. II-45, 32 kohta ja edellä 89 kohdassa mainittu asia Svenska Journalistförbundet v. neuvosto, tuomion 116 kohta).

99 Neuvoston vastineessaan esittämä väite siitä, että se oli päätöksessään soveltanut laatijasääntöä hylätessään kantajan pyynnön, on päätöksen jälkikäteistä tulkintaa, kun otetaan huomioon, että päätöksessä ei mainita päätöksen 93/731 2 artiklan 2 kohtaa eikä siihen sisälly ilmausta asiakirjan laatija. Kantaja katsoo, että tämä väite, jonka yhteisöjen tuomioistuin on epäsuorasti mutta selkeästi hylännyt edellä 38 kohdassa mainitussa asiassa Pitsiorlas antamassaan tuomiossa, ei voi olla neuvoston päätöksen

legitiimi peruste, koska neuvosto ei antanut kantajalle mahdollisuutta osoittaa sitä vääräksi hallinnollisessa menettelyssä ja kanteessa (asia C-449/98 P, IECC v. komissio, tuomio 17.5.2001, Kok. 2001, s. I-3875, 87 kohta; asia T-252/97, Dürbeck v. komissio, tuomio 19.9.2000, Kok. 2000, s. II-3031, 97 kohta ja asia T-204/99, Mattila v. neuvosto ja komissio, tuomio 12.7.2001, Kok. 2001, s. II-2265, 92 kohta).

100 Kantaja toteaa kolmanneksi, että erehdyttäminen, jonka kohteeksi hän on neuvoston taholta joutunut, merkitsee myös ”yleisön oikeutta tutustua asiakirjoihin koskevan yhteisön oikeuden perustavanlaatuisen periaatteen” loukkaamista ja päätöksen 93/731 1 artiklan rikkomista. Hyvän hallinnon ja luottamuksensuojan periaatteiden loukkaamista koskeva argumentaatio soveltuu siis myös esitettyyn kolmanteen kanneperusteeseen.

101 Kantaja väittää vastauksessaan, että ne perustelut, joihin neuvosto viittaa vastineessaan siltä osin kuin kysymys on siitä, että raha-asiain komitea on kolmannen asemassa, ovat osoituksena siitä, että päätöstä 93/731 kieltäydytään soveltamasta, ja ne ovat vailla perustetta, koska kyseisen päätöksen laatijasääntöä koskevan 2 artiklan 2 kohdan soveltamisedellytykset eivät täyty käsiteltävänä olevassa asiassa. Kun otetaan huomioon raha-asiain komitean toimivaltuudet, sitä ei voida pitää kolmantena neuvostoon nähden.

102 Kantaja korostaa lopuksi, että vaikka neuvosto väittää soveltaneensa käsiteltävänä olevassa asiassa laatijasääntöä, se ei ole ilmoittanut, kenen hallussa raha-asiain komitean selonteko tosiasiallisesti on, mikä on neuvoston esittämän avoimuusperiaatteen vastaista.

103 Neuvosto vaatii, että kantajan esittämät kumoamisperusteet hylätään.

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

Alustavia huomioita

104 Aivan ensiksi on täsmennettävä kantajan neuvoston päätöksestä nostaman kumoamiskanteen kohde.

105 On muistettava, että neuvosto totesi päätöksessään, että Basel/Nyborg-sopimus koostui pääjohtajien komitean selonteosta ja että kantajan oli käännyttävä suoraan keskuspankkien pääjohtajien tai EKP:n puoleen. On kiistatonta, että neuvosto ei tässä päätöksessä maininnut raha-asiain komitean selontekoa.

106 EKP:n 8.11.1999 päivätystä kirjeestä ilmenee, että Basel/Nyborg-sopimus koostuu joukosta asiakirjoja, jotka ovat pääjohtajien komitean ja raha-asiain komitean erilaisten kertomusten ja kokouspöytäkirjojen muodossa. EKP totesi vastineessaan, että kyseinen sopimus koostui yhtäältä pääjohtajien komitean selonteosta, jonka otsikko on ”Pääjohtajien komitean selonteko EVJ:n vahvistamisesta”, ja toisaalta raha-asiain komitean selonteosta, jonka otsikko on ”EVJ:n vahvistaminen – raha-asiain komitean puheenjohtajan selonteko valtiovarainministerien epävirallisessa kokouksessa Nyborgissa 12.9.1987”.

107 Kantaja vaatii kanteessaan, jonka hän nosti saatuaan tiedon siitä, mistä asiakirjoista Basel/Nyborg-sopimus tarkkaan ottaen koostui, kumoamaan neuvoston päätöksen, jolla häneltä ”evättiin oikeus tutustua Basel/Nyborg-sopimukseen”, mutta ei esittänyt tarkempia tietoja asiakirjoista, jotka muodostavat sopimuksen.

108 Tästä sanamuodosta seuraa, että kantaja riitauttaa neuvoston päätöksen siltä osin kuin siinä kieltäydytään toimittamasta hänelle sekä pääjohtajien komiteasta että raha-asiain komiteasta lähtöisin olevia asiakirjoja, koska se, että neuvosto vaikeni viimeksi mainituista asiakirjoista, vastaa hylkäävää päätöstä.

109 Tältä osin on palautettava mieleen, että sellaisen asiakirjaan tutustumista koskevan pyynnön esittäjän tehokkaan oikeussuojan turvaamiseksi, jonka pyyntöön viranomainen vastaa, että sillä ei ole hallussaan pyynnön kohteena olleita asiakirjoja tai että niitä ei ole olemassa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että tällaisella vastauksella evätään oikeus tutustua kyseisiin asiakirjoihin ja se vaikuttaa näin ollen pyynnön esittäjän etuihin, joten se voi olla kumoamiskanteen kohteena (asia T-311/00, British American Tobacco (Investments) v. komissio, tuomio 25.6.2002, Kok. 2002, s. II-2781, 31 ja 32 kohta).

110 On korostettava, että kantajan esittämien, edellä 95 kohdassa mainittujen kolmen kumoamisperusteen tarkastelu osoittaa, että ne perustuvat suurelta osin samaan argumentaatioon, jonka mukaan neuvosto on yhteistoiminnassa EKP:n kanssa erehdyttänyt kantajaa ensiksi salaamalla raha-asiain komitean EVJ:n vahvistamista koskevan selonteon olemassaolon ja toiseksi viivästyttämällä asiakirjoihin tutustumisoikeuden epäävän, kyseistä selontekoa koskevan viittauksen sisältävän päätöksen tekemistä siten, että kyseinen päätös annettiin vasta kanteen nostamista neuvoston päätöksestä koskevan määräajan päätyttyä.

Erehdyttäminen, johon neuvoston väitetään syyllistyneen

111 Kantajan toimittamien kirjelmien mukaan erehdyttäminen, johon neuvosto on syyllistynyt, merkitsee väistämättä ensiksi hyvän hallinnon ja luottamuksensuojan periaatteiden loukkaamista, toiseksi perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä ja kolmanneksi päätöksessä 93/731 vahvistetun asiakirjoihin tutustumista koskevan oikeuden loukkaamista. Kantajan mukaan yhteisöjen tuomioistuin on epäsuorasti mutta selkeästi todennut hyvän hallinnon ja luottamuksensuojan periaatteiden loukkauksen, kun se on edellä 38 kohdassa mainitussa asiassa Pitsiorlas annetussa tuomiossa todennut siitä, että neuvosto salasi Basel/Nyborg-sopimuksen osana olevan raha-asiain komitean selonteon, seuranneen anteeksiannettavan erehdyksen olemassaolon.

112 Tätä argumentaatiota ei voida hyväksyä, koska se perustuu virheelliseen lähtökohtaolettamaan sen vuoksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ei voida päätellä, että neuvosto olisi pyrkinyt salaamaan Basel/Nyborg-sopimuksen muodostavien asiakirjojen laatua ja niitä koskevaa tutustumisoikeutta.

113 Kantajan esittämät väitteet erehdyttämisestä tai salaisista toimenpiteistä perustuvat aivan ilmeisesti edellä 38 kohdassa mainitun, yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Pitsiorlas antaman tuomion lopputuleman virheelliseen laajentamiseen.

114 Yhteisöjen tuomioistuin kumosi tässä tuomiossaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määräyksen, jossa kantajan neuvoston päätöksestä nostama kumoamiskanne jätettiin myöhästyneenä tutkimatta, sillä perusteella, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli tulkinnut virheellisesti anteeksiannettavan erehdyksen käsitettä tulkitsemalla sitä suppeasti. Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että pelkästään se, että oikeussubjektilla on tieto päätöksen lopullisuudesta ja EY 230 artiklan nojalla sovellettavasta kanteen nostamisen määräajasta, ei itsessään sulje pois sitä,

että oikeussubjekti voi vedota anteeksiannettavaan erehdykseen, joka voi olla perusteena kanteen myöhässä nostamiselle, koska vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tällainen erehdys voi olla kysymyksessä muun muassa silloin, kun kyseinen toimielin on menetellyt tavalla, joka on yksinään tai merkittävässä määrin omiaan aiheuttamaan ymmärrettävän sekaannuksen vilpittömässä mielessä olevalle oikeussubjektille, joka on osoittanut noudattaneensa kaikkea sitä huolellisuutta, jota edellytetään tavanomaista harkitsevaisuutta noudattavalta toimijalta (edellä 38 kohdassa mainitussa asiassa Pitsiorlas annetun tuomion 24 kohta).

115 Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että kantajalla ei neuvoston antamien tietojen perusteella ollut mitään syytä riitauttaa ”päätöstä, jolla evättiin oikeus tutustua asiakirjaan, jonka olemassaolokin käytännössä kiistettiin”, ja että EKP ilmoitti Pitsiorlasille vasta 13.11.1999 eli lähes neljä viikkoa sen jälkeen, kun määräaika neuvoston päätöstä koskevan kanteen nostamiselle päättyi, että Basel/Nyborg-sopimus koostui selonteoista ja pöytäkirjoista, joiden laatijoina olivat olleet pääjohtajien komitea ja raha-asiain komitea (edellä 38 kohdassa mainitussa asiassa Pitsiorlas annetun tuomion 34 kohta).

116 Kun otetaan huomioon, että kantaja nosti kanteen neuvoston päätöksestä 20.1.2000 eli kohtuullisen ajan kuluessa siitä, kun hän saattoi saada tietoonsa EKP:n antaman informaation, kanteen myöhästymistä oli pidettävä anteeksiannettavana (edellä 38 kohdassa mainitussa asiassa Pitsiorlas annetun tuomion 35 kohta).

117 Edellä 38 kohdassa mainitussa asiassa Pitsiorlas annetun tuomion sanamuodosta ei voida päätellä, että yhteisöjen tuomioistuin olisi todennut, että neuvosto olisi tahallisesti salannut raha-asiain komitean selonteon olemassaolon ja että neuvosto olisi tämän vuoksi loukannut hyvän hallinnon ja luottamuksensuojan periaatteita.

118 Yhteisöjen tuomioistuin tosin katsoi, että neuvoston 30.7.1999 tekemä päätös oli sen laatuinen, että kantaja saattoi erehtyä, koska siinä ei mainittu Basel/

Nyborg-sopimukseen sisältyviä asiakirjoja, joiden olemassaolo ilmeni sittemmin EKP:n 8.11.1999 päivätystä kirjeestä, minkä vuoksi päätös aiheutti ymmärrettävän sekaannuksen, jonka vuoksi oli perusteltua, että kantaja ei riitauttanut päätöstä määräajassa.

119 On ilmeistä, että se, että kanne neuvoston päätöksestä nostettiin myöhässä, johtui sellaisen tiedon antamisesta, joka jälkikäteen osoittautui osittain virheelliseksi, ilman että yhteisöjen tuomioistuin olisi tältä osin todennut neuvoston olleen vilpillisessä mielessä, kun taas kantaja oli valituksessaan väittänyt, että neuvosto ja EKP toimivat salaisessa yhteistyössä. Se, että neuvoston vastausta pidettiin erehdyttävänä, ei välttämättä merkitse, että se olisi tahallisesti pyrkinyt erehdyttämään kantajaa.

120 Yhteisöjen tuomioistuin teki tästä kaikki asianmukaiset päätelmät käsiteltävänään olleen valituksen yhteydessä ja katsoi, että kanteen viivästyminen oli anteeksiannettavaa, mutta se ei käsitellyt kanteen asiakysymystä, jota se ei ollut toimivaltainen ratkaisemaan (edellä 38 kohdassa mainitussa asiassa Pitsiorlas annetun tuomion 32 kohta). Se, että anteeksiannettavan erehdyksen käsite perustuu välittömästi oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteen noudattamisen tarpeeseen, ei merkitse sitä, että yhteisöjen tuomioistuin olisi asiassa Pitsiorlas annetussa tuomiossa todennut neuvoston loukanneen näitä periaatteita, kun neuvosto teki päätöksensä.

121 Edellä 38 kohdassa mainitussa asiassa Pitsiorlas annetun tuomion tulkinnan rinnalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle esitetyt tosiseikat vahvistavat päätelmää siitä, että neuvosto ei syyllistynyt erehdyttämiseen.

122 EKP:n kirjelmistä ilmenee, että EKP oli se, jolla oli fyysisesti hallussaan raha-asiain komitean selonteko, jota säilytettiin pääjohtajien komitean arkistossa. Koska neuvostolla ei ollut hallussaan kyseistä asiakirjaa, on ymmärrettävissä ja hyväksyttävissä, että neuvosto on voinut olla tietämätön sen olemassaolosta.

123 Tästä seuraa, että kantaja ei ole esittänyt todisteita siitä, että neuvosto olisi syyllistynyt erehdyttämiseen salaamalla päätöksessään raha-asiain komitean selonteon tai kyseisestä komiteasta lähtöisin olevia muita asiakirjoja, ja että se, että neuvosto vaikeni näiden asiakirjojen osalta, on tulkittava ilmaukseksi siitä, että se ei tiennyt niiden olemassaolosta, ja näin ollen siitä, että neuvosto oli kyseisen päätöksen tehdessään vilpittömästi siinä käsityksessä, että pääjohtajien komitean selonteon lisäksi ei ollut olemassa muita kantajan pyyntöä vastaavia asiakirjoja.

124 Näin ollen on hylättävä väite, jonka mukaan hyvän hallinnon ja luottamuksensuojan periaatteita on loukattu, perusteluvelvollisuus on laiminlyöty ja päätöksessä 93/731 vahvistettua oikeutta tutustua asiakirjoihin on loukattu sen vuoksi, että neuvosto olisi väitetysti syyllistynyt erehdyttämiseen.

125 Tämän väitteen hylkääminen ei kuitenkaan ratkaise kaikkia niitä ongelmia, jotka nostetaan esiin edellä mainituissa periaatteiden loukkaamista, velvollisuuden laiminlyöntiä ja päätöksen rikkomista koskevissa kolmessa kumoamisperusteessa.

Päätöksessä 93/731 vahvistetun asiakirjoihin tutustumista koskevan oikeuden loukkaaminen

126 On muistettava, että neuvosto ja komissio hyväksyivät 6.12.1993 käytännesäännöt, joissa vahvistettiin periaatteet, jotka koskivat oikeutta tutustua niiden hallussa oleviin asiakirjoihin. Käytännesäännöissä ilmaistaan muun muassa seuraava periaate:

”Yleisöllä on oltava mahdollisuus saada mahdollisimman laajalti tietoja komission ja neuvoston hallussa olevista asiakirjoista.”

127 Säännöissä todetaan lisäksi seuraavaa:

”Komissio ja neuvosto toteuttavat kumpikin osaltaan näiden periaatteiden soveltamiseksi tarvittavat toimenpiteet 1 päivään tammikuuta 1994 mennessä.”

128 Komissio teki 20.12.1993 tämän sitoumuksen täytäntöönpanemiseksi päätöksen 93/731.

129 Päätöksen 93/731 1 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Yleisöllä on oikeus tutustua neuvoston asiakirjoihin tässä päätöksessä määrätyin edellytyksin.

2. ’Neuvoston asiakirjalla’ tarkoitetaan käytetystä tietovälineestä riippumatta kirjallisessa muodossa olevaa tekstiä, joka sisältää olemassa olevaa tietoa ja joka on neuvoston hallussa, jollei 2 artiklan 2 kohdasta muuta johdu.”

130 Päätöksen 93/731 2 artiklan 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Jos pyynnössä tarkoitetun asiakirjan on laatinut luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, jäsenvaltio, muu yhteisöjen toimielin tai laitos taikka muu kansallinen tai kansainvälinen toimielin, pyyntö on esitettävä neuvoston sijasta suoraan asiakirjan laatijalle.”

131 Päätöksen 93/731 1 artiklan sanamuodosta seuraa, että jotta neuvosto voisi hyväksyä asiakirjoihin tutustumista koskevan pyynnön, on ilmeistä, että tarkoitettujen asiakirjojen on oltava olemassa (asia T-123/99, JT's Corporation v. komissio, tuomio 12.10.2000, Kok. 2000, s. II-3269, 58 kohta ja edellä 109 kohdassa mainitussa asiassa British American Tobacco (Investments) v. komissio annetun tuomion 35 kohta), mutta niiden on myös oltava toimielimen hallussa.

132 Ensiksi siltä osin kuin kysymys on raha-asiain komiteasta lähtöisin olevista asiakirjoista, joiden olemassaoloa ei mainittu 30.7.1999 tehdyssä neuvoston päätöksessä, on todettava, että niiden olemassaolo oli selvillä 8.11.1999 päivätystä EKP:n kirjeestä lähtien eikä ole ollut asianosaisten välisen riidan kohteena.

133 Asianosaiset ovat sitä vastoin kiistelleet niiden hallintaa koskevasta kysymyksestä, ja se on ratkaistava, jotta voidaan vastata kantajan väitteeseen, jonka mukaan päätöksessä 93/731 vahvistettua oikeutta tutustua asiakirjoihin on loukattu. Päätelmä, jonka mukaan neuvosto ei ollut syyllistynyt erehdyttämiseen, ei ratkaise yllämainittuun väitteeseen liittyviä ongelmia.

134 Vaikka se, että neuvosto ei maininnut raha-asiain komiteasta lähtöisin olevia asiakirjoja, on tulkittava ilmaukseksi siitä, että neuvosto ei tiennyt niiden olemassaolosta, se ei kuitenkaan välttämättä merkitse sitä, etteivät asiakirjat olleet sen hallussa. On teoreettisesti ajateltavissa, että neuvoston yksiköissä puutteellisesti suoritetut etsinnät ovat voineet saada sen vilpittömästi mutta virheellisesti päättelemään, että asiakirjoja ei ollut olemassa, vaikka niitä olisikin säilytetty sen arkistossa. Tällainen tilanne voisi merkitä päätöksen 93/731 rikkomista.

135 Kuten on jo todettu, neuvosto vakuuttaa, että kysymyksessä olevat raha-asiain komitean tai pääjohtajien komitean asiakirjat eivät edes ole sen hallussa.

136 Tätä vakuutusta vahvistavat EKP:n toteamukset, joiden mukaan asiakirjoja, joihin tutustumista on pyydetty, mukaan lukien raha-asian komitean selonteko, säilytetään pääjohtajien komitean arkistossa ja niitä koskevat EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan määräykset.

137 Kantaja vastaa näihin toteamuksiin, että ”jompikumpi toimielimistä, neuvosto tai EKP, tai jopa molemmat, salaa yhä totuuden”.

138 Kantaja huomauttaa, että neuvosto toteaa soveltaneensa laatijasääntöä, mutta ”ei – – sano, kenen hallussa raha-asian komitean selonteko tällä hetkellä on”, ja lisää, että kun neuvosto ilmoittaa, että kaikkia komiteasta lähtöisin olevia asiakirjoja on pidettävä neuvoston asiakirjoina siltä osin kuin kyseinen komitea on tosiasiallisesti valmistellut toimielimen työtä, se ”myöntää, että sillä on hallussaan raha-asiain komitean selonteko”. Kantaja antaa lisäksi ymmärtää, että vastaajat ovat voineet kesän 1999 kuluessa ”neuvotella ja yhteistuumin sopia kyseisen selonteon ja muiden EVJ:tä koskevien asiakirjojen tai jopa kaikkien raha-asiain komitean asiakirjojen siirtämisestä EKP:hen, jotta niitä suojaisi EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan mukainen 30 vuoden määräaika”, ja katsoo, että on selvitettävä, millä tavoin raha-asiain komitean selonteko on ”uskottu” EKP:lle.

139 Jotta voidaan ratkaista esillä oleva ongelma todisteista sen suhteen, olivatko asiakirjat, joihin tutustumista koskeva pyyntö esitettiin, neuvoston hallussa vai eivät, on analogisesti sovellettava oikeuskäytäntöä, joka koskee riitoja pyydettyjen asiakirjojen olemassaolosta.

140 Tältä osin oikeuskäytännöstä seuraa, että yhteisön toimiin liittyvän laillisuusolettaman mukaisesti oletetaan, että asiakirjaa, johon on pyydetty saada tutustua, ei ole olemassa, jos kyseessä oleva toimielin on näin väittänyt. Kyseessä on kuitenkin

kumottavissa oleva olettama, jonka kantaja voi kumota kaikin todistuskeinoin asiaankuuluvien ja yhtäpitävien seikkojen perusteella (edellä 131 kohdassa mainitussa asiassa JT's Corporation v. komissio annetun tuomion 58 kohta ja edellä 109 kohdassa mainitussa asiassa British American Tobacco (Investments) v. komissio annetun tuomion 35 kohta).

141 Neuvoston päätökseen ei sisälly nimenomaista väitettä siitä, että raha-asiain komitean asiakirjat eivät olleet sen hallussa, mikä selittyy sillä käsiteltävänä olevan asian erityispiirteellä, että neuvosto yksilöi vain yhden tutustumispyyntöä vastaavan asiakirjan ja näin ollen perusteli vastauksensa tämän asiakirjan osalta. On kuitenkin niin, että neuvoston päätökseen sisältyy toteamus, jonka mukaan mitään muuta asiakirjoihin tutustumista koskevaa pyyntöä vastaavaa asiakirjaa ei ole olemassa, ja näin ollen päätös antaa sen objektiivisen, implisiittisen mutta välttämättömän tiedon siitä, että asiakirja ei ole neuvoston hallussa.

142 Käsiteltävänä olevassa asiassa on todettava, että kantaja ei ole kirjelmissään esittänyt sellaisia merkityksellisiä ja yhtäpitäviä seikkoja, jotka osoittaisivat, että neuvostolla on hallussaan raha-asiain komiteasta lähtöisin olevat asiakirjat.

143 Tältä osin on korostettava seuraavaa:

– pelkällä jyrkällä väitteellä siitä, että neuvosto salasi totuuden, ei selvästikään ole todistusvoimaa

– väitteellä, jonka mukaan neuvosto toteaa soveltaneensa laatijasääntöä mutta ”ei – – sano, kenen hallussa raha-asian komitean selonteko tällä hetkellä on”, ei ole merkitystä, kun otetaan lisäksi huomioon, että neuvosto väittää soveltaneensa laatijasääntöä pääjohtajien komitean selontekoon

– kantajan tekemä päätelmä siitä, että kun neuvosto totesi, että kaikkia raha-asiain komiteasta lähtöisin olevia asiakirjoja on pidettävä neuvoston asiakirjoina siltä osin kuin kyseinen komitea on tosiasiallisesti valmistellut toimielimen työtä, se myönsi, että raha-asiain komitean selonteko oli sen hallussa, jää epäselväksi ja selittämättömäksi.

144 Siltä osin kuin kantaja on tiedustellut niitä olosuhteita, joissa raha-asiain komitean selonteko on joutunut EKP:n haltuun, EKP toteaa, että kyseinen selonteko oli sattumalta niiden raha-asiain komitean asiakirjojen joukossa, jotka siirrettiin Baselista Frankfurtiin ERI:n muuton yhteydessä lokakuussa 1994. Koska valtionvarainministeriöt olivat pyytäneet raha-asiain komitean selontekoa samoin kuin pääjohtajien komitean selontekoa valmistautuessaan Nyborgissa syyskuussa 1987 pidettyyn kokoukseen, on todennäköistä, että pääjohtajien komitean sihteeristö sai tämän vuoksi tiedokseen raha-asiain komitean selonteosta yhden kappaleen ja että sitä säilytettiin muiden pääjohtajien komitean asiakirjojen kanssa.

145 On todettava, että kantaja ei ole esittänyt mitään painavia syitä, joiden perusteella EKP:n toteamukset voitaisiin asettaa kyseenalaisiksi.

146 Näin ollen neuvostoa ei voida arvostella siitä, että se olisi millään tavoin rikkonut päätöstä 93/731, jossa määrätään vain oikeudesta tutustua tämän toimielimen hallussa oleviin asiakirjoihin.

147 Edellä esitetystä seuraa, että asianosaisten välinen riita siitä, minkälainen yhteys raha-asiain komitean asiakirjoilla on neuvostoon, on, kun otetaan huomioon kyseisen komitean kokoonpano ja toimivaltuudet, merkityksetön.

148 Toiseksi asianosaisten välillä ei ole riitaa pääjohtajien komiteasta lähtöisin olevien asiakirjojen olemassaolosta ja siitä, että ne olivat EKP:n hallussa.

149 Näin ollen ja edellä 146 kohdassa mainituin perustein on todettava, että neuvostoa ei voida arvostella siitä, että se olisi rikkonut päätöstä 93/731 siltä osin kuin kysymys on oikeudesta tutustua pääjohtajien komiteasta lähtöisin oleviin asiakirjoihin.

Perusteluvelvollisuuden laiminlyönti

150 On muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 253 artiklan mukainen perusteluvelvollisuus määräytyy kyseisen säädöksen, päätöksen tai muun toimenpiteen luonteen mukaan, ja perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä toimenpiteen tehneen yhteisön toimielimen päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviää sen syyt, ja siten, että toimivaltainen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden. Perusteluvelvollisuuden täyttymistä on arvioitava asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella, joita ovat muun muassa toimen sisältö, esitettyjen perustelujen luonne ja se tarve, joka niillä, joille päätös on osoitettu tai joita se koskee suoraan ja erikseen, voi olla saada selvennystä tilanteeseen. Perusteluissa ei kuitenkaan tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia yksityiskohtia, sillä tutkittaessa sitä, ovatko toimen perustelut kyseisen artiklan mukaisia, on otettava huomioon toimen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (asia C-41/00 P, Interporc v. komissio, tuomio 6.3.2003, Kok. 2003, s. I-2125, 55 kohta; asia T-188/97, Rothmans v. komissio, tuomio 19.7.1999, Kok. 1999, s. II-2463, 36 kohta; asia T-188/98, Kuijer v. neuvosto, tuomio 6.4.2000, Kok. 2000, s. II-1959, 36 kohta ja edellä 131 kohdassa mainittu asia JT's Corporation v. komissio, tuomion 63 kohta).

151 Niiden seurausten lisäksi, jotka liittyvät neuvoston väitettyyn erehdyttämiseen 30.7.1999 tehdyn päätöksen perustelujen suhteen, mitä koskeva väite on jo hylätty edellä 124 kohdassa, kantaja esittää, että neuvoston väite siitä, että kyseinen päätös perustuu laatijasääntöön, on kyseisen päätöksen tulkitsemista jälkikäteen, eikä sitä voida pitää kyseisen päätöksen legitiiminä perusteluna.

152 On kuitenkin huomattava, että neuvoston päätöksen sanamuoto, sellaisena kuin se on saatettu kantajan tietoon 2.8.1999 päivätyllä kirjeellä, on yksiselitteinen, ja päätöksessä ilmoitetaan selvästi kantajalle, että pyydetyn asiakirjan eli EVJ:n vahvistamista koskevan pääjohtajien komitean selonteon, joka ”julkistettiin” Nyborgissa 8.9.1987, laativat keskuspankkien pääjohtajat ja että hänen oli osoitettava pyyntönsä suoraan keskuspankkien pääjohtajille tai EKP:lle.

153 Huolimatta siitä, että sanaa ”julkistettiin” käytettiin virheellisesti, ja huolimatta siitä, että ilmausta ”asiakirjan laatija” ei nimenomaisesti käytetty, on todettava, että neuvoston 30.7.1999 tekemän päätöksen perustelut täyttävät EY 253 artiklan ja päätöksen 93/731 7 artiklan 3 kohdan mukaiset edellytykset, joten kantaja on voinut saada tietoonsa sen päätöksen perustelut, jolla hänen asiakirjoihin tutustumista koskeva pyyntönsä hylättiin, ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi täysin harjoittaa kyseiseen päätöksen kohdistuvaa laillisuusvalvontaansa.

154 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa täydentävästi, että neuvosto väittää, että huolimatta siitä, että 30.7.1999 tehdyssä hylkäävässä päätöksessä ei nimenomaisesti mainita päätöksen 93/731 2 artiklan 2 kohtaa, päätöksen sanamuodosta ilmenee, että se perustuu kyseisessä artiklassa ilmaistuun laatijasääntöön.

155 On kuitenkin todettava, että neuvoston päätökseen, sellaisena kuin se annettiin kantajalle tiedoksi 2.8.1999 päivätyllä kirjeellä, sisältyy ensinnäkin maininta siitä,

että asiakirjoihin tutustumista koskeva uudistettu pyyntö kirjattiin pääsihteeristössä päätöksen 93/731 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti, ja toiseksi asiakirjan loppuun sisältyy kantajalle kohdistettu kehotus kääntyä keskuspankin pääjohtajien tai EKP:n puoleen ”päätöksen 2 artiklan 2 kohdan nojalla”.

156 On siis ilmeistä, että neuvoston päätökseen sisältyvä viittaus voi koskea vain päätöksen 93/731 2 artiklan 2 kohtaa, jossa laatijasääntö ilmaistaan ja jonka mukaan toimielin, jonka hallussa pyydetty asiakirja on, voi evätä tutustumispyynnön ja ohjata pyynnön esittäjän kääntymään asiakirjan laatijan puoleen.

157 Koska neuvostolla ei ollut hallussaan pääjohtajien komiteasta lähtöisin olevia asiakirjoja, sen 30.7.1999 tekemä päätös ei tarkkaan ottaen merkitse laatijasäännön soveltamista, sellaisena kuin siitä säädetään päätöksen 93/371 2 artiklan 2 kohdassa. Tämä toteamus ei kuitenkaan horjuta päätelmää siitä, että neuvosto ei laiminlyönyt perusteluvelvollisuuttaan.

158 Lopuksi on korostettava, että neuvoston päätöksen perustelut selittyvät käsiteltävänä olevan asian erityisyydellä eli sillä, että neuvosto yksilöi vain yhden tutustumispyyntöä vastaavan asiakirjan ja näin ollen perusteli vastauksensa tämän asiakirjan osalta.

159 Kuten on todettu, neuvoston päätös sisältää implisiittisen toteamuksen siitä, että muita asiakirjoihin tutustumista koskevaa pyyntöä vastaavia asiakirjoja ei ollut olemassa, ja toteamusta on oikeudellisesti tarkasteltuna pidettävä kantajan tehokkaan oikeussuojan turvaamiseen perustuvista syistä kannekelpoisena tutustumisoikeuden epäämisenä.

160 Näin ollen neuvostoa ei voida moittia siitä, että se ei olisi perustellut sitä, miksi se epäsi oikeuden tutustua asiakirjoihin, joita ei ole täsmällisesti yksilöity, yksinomaan sillä perusteella, että se ei ole nimenomaisesti todennut, että sen mukaan pääjohtajien komitean selonteon lisäksi ei ollut olemassa muita tutustumispyyntöä vastaavia asiakirjoja.

161 Edellä esitetystä seuraa, että perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiin perustuva kanneperuste on hylättävä.

Hyvän hallinnon ja luottamuksensuojan periaatteiden loukkaaminen

162 Vaikka tapaa, jolla neuvosto käsitteli kantajan esittämää asiakirjoihin tutustumista koskevaa pyyntöä, ei voida pitää kantajan erehdyttämisenä (ks. edellä 123 kohta), on tutkittava, onko tämä käsittely merkinnyt hyvän hallinnon ja luottamuksensuojan periaatteiden loukkaamista.

163 Tältä osin on muistettava, että yhteisön oikeusjärjestyksessä annettuihin takeisiin hallinnollisissa menettelyissä kuuluu erityisesti hyvän hallinnon periaate, johon liittyy toimivaltaisen toimielimen velvollisuus tutkia huolellisesti ja puolueettomasti kaikki sen käsiteltävänä olevan tapauksen kannalta merkitykselliset seikat (ks. asia T-31/99, ABB Asea Brown Boveri v. komissio, tuomio 20.3.2002, Kok. 2002, s. II-1881, 99 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

164 Käsiteltävänä olevassa asiassa neuvosto vastasi kantajalle ensimmäisessä, 11.5.1999 päivätyssä kirjeessään, että se ei ollut löytänyt pyydettyä asiakirjaa, kun taas 2.8.1999 päivätyssä kirjeessään se ilmoitti kantajalle, että pyydetty sopimus koski pääjohtajien komitean 8.9.1987 Nyborgissa ”julkistettua” selontekoa, että sen ei ollut itse koskaan täytynyt tehdä tätä koskevaa päätöstä ja että kantajan olisi käännyttävä keskuspankkien pääjohtajien tai EKP:n puoleen.

165 On korostettava, että

– kantajan pyyntö perustui päätökseen 93/731, jonka 1 artiklassa säädetään, että ”yleisöllä on oikeus tutustua neuvoston asiakirjoihin tässä päätöksessä määrätyin edellytyksin” ja että ”neuvoston asiakirjalla” tarkoitetaan ”kirjallisessa muodossa olevaa tekstiä, – – joka on neuvoston hallussa”

– jos neuvostolla ei ole hallussaan asiakirjojen tutustumista koskevaa pyyntöä vastaavia asiakirjoja, kuten käsiteltävänä olevassa tapauksessa, päätös 93/731 ei velvoita sitä etsimään ja yksilöimään kyseisiä asiakirjoja, niiden laatijoita ja sitä tahoa, jonka hallussa ne ovat, jotta se voisi antaa neuvoja pyynnön esittäjälle

– käsiteltävänä olevassa asiassa neuvosto on kuitenkin etsinyt ja onnistunut yksilöimään yhden asiakirjoihin tutustumista koskevassa pyynnössä tarkoitetun asiakirjan, toisin sanoen pääjohtajien komitean selonteon, ja se on käytännöllisesti ohjannut kantajan kääntymään asiakirjan haltijan eli EKP:n puoleen.

166 Neuvoston ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kirjalliseen kysymykseen antamasta vastauksesta ilmenee tältä osin, että vastaajana oleva toimielin

lähetti EKP:lle kantajan esittämän uudistetun pyynnön ja pyysi samalla sen asiakirjan toimittamista, johon sisältyi sopimus, johon keskuspankkien pääjohtajat päätyivät jäsenvaltioiden valtiovarainministerien tukemaan EVJ:n vahvistamiseen liittyvistä teknisistä uudistuksista 12.9.1987 pidetyssä epävirallisessa kokouksessa. Vastauksena pyyntöönsä neuvosto sai 18.9.1987 päivätyn lehdistötiedotteen, jossa mainitaan vain jäsenvaltioiden keskuspankkien pääjohtajien komitean selonteko, eikä siinä viitata lainkaan raha-asiain komitean selontekoon.

167 Neuvosto on myös osoittanut, että se oli tehnyt sisäisiä tutkimuksia varmistuakseen siitä, että sille ei ollut lähetetty mitään Basel/Nyborg-sopimusta sisältävää asiakirjaa edellä mainitun valtiovarainministerien epävirallisen kokouksen jälkeen.

168 Edellä esitetty huomioon ottaen kanneperuste, jonka mukaan hyvän hallinnon periaatetta on loukattu, on hylättävä.

169 Luottamuksensuojan periaatteen loukkaamisen osalta on muistutettava, että oikeus vedota tähän periaatteeseen on jokaisella yksityisellä, jonka tilanteesta käy ilmi, että yhteisön hallintoviranomainen on synnyttänyt hänessä perusteltuja odotuksia (asia 265/85, Van den Berg en Jurgens ja Van Dijk Food Products v. komissio, tuomio 11.3.1987, Kok. 1987, s. 1155, 44 kohta ja asia C-152/88, Sofrimport v. komissio, tuomio 26.6.1990, Kok. 1990, s. I-2477, 26 kohta). Tämän periaatteen loukkaamiseen ei sitä vastoin voida vedota, jollei yhteisön toimielin ole esittänyt asiassa täsmällisiä vakuutteluja (ks. asia T-290/97, Mehibas Dordtselaan v. komissio, tuomio 18.1.2000, Kok. 2000, s. II-15, 59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

170 Käsiteltävänä olevassa asiassa on riittävää todeta, että kantaja ei ole esittänyt mitään seikkaa, joka osoittaisi, että neuvosto olisi esittänyt hänelle täsmällisiä vakuutteluja Basel/Nyborg-sopimuksen muodostavien asiakirjojen luovuttamisesta. Tosiasiassa on ilmeistä, että kantaja on vain ilmaissut abstraktisti kysymyksessä olevan perusteen eikä ole selittänyt, mistä väitetty kyseisen periaatteen loukkaaminen muodostuu.

171 Näin ollen on hylättävä kanneperuste, jonka mukaan luottamuksensuojan periaatetta on loukattu.

172 Edellä esitetystä seuraa, että kantajan nostama kanne on hylättävä siltä osin kuin se koskee neuvoston päätöksen kumoamista.

2. *EKP:n päätöksen kumoamista koskeva vaatimus*

a) Väite päätöksen 1999/284 1 artiklan ja EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan lainvastaisuudesta

173 Vaikka kantajan kirjelmissä ei tätä nimenomaisesti todetakaan, niistä ja erityisesti avoimuuden perusperiaatteen ja oikeuden tutustua asiakirjoihin loukkaamista sekä harkintavallan väärinkäyttöä koskevien perusteiden tarkastelusta ilmenee, että kantaja esittää väitteen päätöksen 1999/284 1 artiklan ja EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan lainvastaisuudesta ja tekee näin kahdella perusteella viimeksi mainitun määräyksen osalta.

174 Kantaja väittää yhtäältä, että EKP:n työjärjestyksen 23.3 artikla on EKPJ:n perussäännön 12.3 artiklan vastainen ja vailla oikeudellista perustaa, ja toisaalta, että päätöksen 1999/284 1 artikla ja EKP:n työjärjestyksen 23.3 artikla, joihin EKP:n päätös perustuu, ovat avoimuuden perusperiaatteen ja asiakirjoihin tutustumista koskevan oikeuden vastaisia, sellaisina kuin ne on tunnustettu oikeuskäytännössä ja EU 1 ja EU 6 artiklassa sekä EY 110 artiklan 2 kohdassa ja EY 255 artiklan 1 kohdassa.

Väite päätöksen 1999/284 1 artiklan lainvastaisuudesta

175 Päätöksen 1999/284 1 artiklan lainvastaisuutta koskevan väitteen osalta on todettava, että perustettuaan ensimmäisen Basel/Nyborg-sopimukseen tutustumista koskevan pyyntönsä päätökseen 1999/284 kantaja teki EKP:n hänelle antamien tietojen perusteella uuden pyynnön, joka nimenomaisesti perustui EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklaan, saadakseen 30 vuoden salassapitoajan lyhennetyksi. Sillä, että kantajan 27.7.1999 päivätyssä kirjeessä on virheellisesti maininta ”uudistettu pyyntö”, ei ole merkitystä.

176 EKP:n neuvosto hylkäsi tämän toisen pyynnön EKP:n päätöksessä EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan mukaisesti eikä päätöksen 1999/284 perusteella.

177 Näin ollen vaikka voitaisiinkin ottaa tutkittavaksi kanneperuste, jonka mukaan päätöksen 1999/284 1 artikla on lainvastainen sen vuoksi, että avoimuusperiaatetta ja oikeutta tutustua asiakirjoihin on loukattu, tämä peruste olisi kuitenkin hylättävä tehottomana. Vaikka tämä peruste näytettäisiin toteen, todettava lainvastaisuus ei asettaisi kyseenalaiseksi EKP:n päätöksen pätevyyttä.

Väite EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan lainvastaisuudesta

– EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan lainvastaisuutta koskevan väitteen tutkittavaksi ottaminen

178 EKP väittää, että kantajan vastauksessaan esittämä argumentaatio, joka koskee sen toimivaltaa säädellä oikeutta tutustua pääjohtajien komitean arkistoon ja sitä, että sen työjärjestyksen 23.3 artiklalla ei ole oikeudellista perustaa, on uusi peruste, jollaista ei työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan mukaan saa esittää asian käsittelyn kuluessa.

179 Työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdasta ja 48 artiklan 2 kohdasta yhdessä seuraa, että kanteessa on mainittava muun muassa yhteenveto kanteen oikeudellisista perusteista ja että asian käsittelyn kuluessa ei saa vedota uuteen perusteeseen, ellei se perustu käsittelyn aikana esille tulleisiin tosiseikkoihin tai oikeudellisiin seikkoihin. Peruste, jolla laajennetaan aikaisemmin nimenomaisesti tai implisiittisesti kannekirjelmässä esitettyä perustetta ja jolla on läheinen yhteys tähän perusteeseen, on kuitenkin otettava tutkittavaksi (asia T-37/89, Hanning v. parlamentti, tuomio 20.9.1990, Kok. 1990, s. II-463, 38 kohta ja asia T-118/96, Thai Bicycle v. neuvosto, tuomio 17.7.1998, Kok. 1998, s. II-2991, 142 kohta).

180 On kiistatonta, että kantaja on kannekirjelmässään riitauttanut EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan laillisuuden. Kantaja väittää, että vaikka päätöksessä 1999/284 viitataan EKP:n ja ERI:n arkistoihin, siinä unohdetaan täysin niitä kuitenkin vanhemmat pääjohtajien komitean arkistot, joista määrätään EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklassa. Kantajan mukaan tässä määräyksessä evätään oikeus tutustua hyvin

laajaan asiakirjojen joukkoon, mikä tekee tyhjäksi kantajan oikeuden tutustua asiakirjoihin ja loukkaa avoimuuden perusperiaatetta, sellaisina kuin ne on tunnustettu EU 1 ja EU 6 artiklassa, EY 110 artiklan 2 kohdassa, EY 255 artiklan 1 kohdassa ja oikeuskäytännössä.

181 EKP toteaa vastauksena tähän sen työjärjestyksen 23.3 artiklan lainvastaisuutta koskevaan perusteeseen, että pääjohtajien komitean arkistossa säilytettävien asiakirjojen asema ja luonne selittävät ja oikeuttavat niiden poissulkemisen päätöksen 1999/284 soveltamisalasta ja edellä mainitussa 23 artiklassa määritellyn erityisen oikeudellisen järjestelmän antamisen täysin laillisesti. Vastaaja esittää tämän väitteensä tueksi, että pääjohtajien komitean arkisto sisältää asiakirjoja, joita ovat laatineet yhtäältä pääjohtajien komitea, varajäsenten komitea, alakomiteat ja asiantuntijaryhmät sekä toisaalta raha-asiain komitea; nämä kaikki ovat EKP:hen nähden kolmansia tahoja.

182 Kantaja on näissä olosuhteissa todennut vastauksessaan, että EKP on ylittänyt toimivaltansa, kun se on työjärjestyksessään säätänyt oikeudesta tutustua pääjohtajien komitean arkistoon EKPJ:n perussäännön 12.3 artiklan vastaisesti, jossa sille ei anneta toimivaltaa säätää ”kolmansien asioista”.

183 On ilmeistä, että kanneperusteella, jonka mukaan EKP:n työjärjestyksen 23.3 artikla on lainvastainen sen vuoksi, että EKPJ:n perussäännön 12.3 artiklaa on rikottu, laajennetaan kanneperustetta, jonka mukaan tämä sama määräys on lainvastainen sen vuoksi, että avoimuusperiaatetta ja oikeutta tutustua asiakirjoihin on loukattu, joka on implisiittisesti ilmaistu kannekirjelmässä ja jolla on läheinen yhteys tähän perusteeseen. Se on näin ollen otettava tutkittavaksi.

– Kanneperuste, jonka mukaan EKP:n työjärjestyksen 23.3 artikla on lainvastainen sen vuoksi, että EKPJ:n perussäännön 12.3 artiklaa on rikottu

184 Aivan ensiksi on palautettava mieleen konteksti, jossa EKP:n työjärjestyksen 23.3 artikla annettiin.

185 Maastrichtissa 7.2.1992 allekirjoitettuun Euroopan unionista tehdyn sopimuksen päätösasiakirjaan sisältyy julistus nro 17, jossa todetaan seuraavaa:

”Konferenssi katsoo, että päätöksentekomenettelyn avoimuus vahvistaa toimielinten kansanvaltaisuutta sekä yleisön luottamusta hallintoa kohtaan. Tämän vuoksi konferenssi suosittelee, että komissio toimittaa neuvostolle viimeistään vuonna 1993 kertomuksen toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on parantaa yleisön mahdollisuuksia saada toimielinten hallussa olevia tietoja.”

186 Eurooppa-neuvoston kokouksessa Birminghamissa 16.10.1992 valtionpäämiehet tai hallitusten päämiehet antoivat kokouksen päätteeksi julistuksen nimeltä ”Une Communauté proche de ses citoyens” (Kansalaisiaan lähellä oleva yhteisö), jossa korostettiin tarvetta lisätä yhteisön avoimuutta. Tämä pyrkimys toistettiin Eurooppa-neuvoston kokouksessa Edinburghissa 12.12.1992.

187 Komissio antoi 5.5.1993 neuvostolle, parlamentille ja talous- ja sosiaalikomitealle tiedonannon 93/C 156/05 yleisön oikeudesta tutustua toimielinten asiakirjoihin. Tämä tiedonanto sisältää tulokset sellaisesta vertailevasta tutkimuksesta, jonka kohteena oli asiakirjajulkisuus eri jäsenvaltioissa ja joissakin kolmansissa maissa, ja komissio tekee tässä tiedonannossa sen päätelmän, että oikeutta saada tietoja yhteisön toimielinten asiakirjoista voitaisiin laajentaa.

188 Komissio antoi 2.6.1993 avoimuudesta Euroopan yhteisössä tiedonannon 93/C 166/04, jossa esitetään asiakirjajulkisuutta koskevat perusperiaatteet.

189 Eurooppa-neuvoston kokouksessa Kööpenhaminassa 22.6.1993 neuvostoa ja komissiota kehotettiin ”jatkamaan työtään sen periaatteen pohjalta, että kansalaisille on taattava mahdollisimman laaja tiedonsaantioikeus”.

190 Neuvosto ja komissio hyväksyivät 6.12.1993 tiedonsaantioikeutta neuvoston ja komission asiakirjoista koskevat käytännesäännöt, joilla vahvistetaan ne periaatteet, jotka koskevat oikeutta saada tietoja niiden hallussa olevista asiakirjoista, ja sopivat, että ne toteuttavat kumpikin osaltaan nämä periaatteet 1.1.1994 mennessä erityisillä säännöksillä.

191 Tämän sitoumuksen täyttämiseksi neuvosto teki 20.12.1993 päätöksen 93/371 ja komissio teki 8.2.1994 yleisön oikeudesta saada tietoja komission asiakirjoista päätöksen 94/90/EHTY, EY, Euratom (EYVL L 46, s. 58).

192 EMU:n toisen vaiheen alkamiseen 1.1.1994 liittyi ERI:n käyttöönotto ja pääjohtajien komitean hajottaminen. ERI teki 3.6.1997 yleisön oikeudesta saada tietoja sen asiakirjoista päätöksen N:o 9/97 (EYVL 1998, L 90, s. 43); päätöksessä hallinnollisella asiakirjalla tarkoitetaan missä tahansa muodossa esitettyä kaikkea tietoa, joka koskee ERI:n organisaatiota ja toimintaa.

193 EKP:n perustaminen 1.6.1998 lakkautti ERI:n tehtävän ja EY 123 artiklan mukaisesti ERI asetettiin selvitystilaan, kun EKP perustettiin.

194 EKP antoi tässä yhteydessä EKPJ:n perussäännön 12.3 artiklan mukaisesti työjärjestyksensä, jonka laatimista seurasi pian tämän jälkeen eli 3.11.1998 päätöksen 1999/284 tekeminen.

195 Sen EKP:n väitteen valossa, jonka kantaja kiistää ja jonka mukaan EKP on pääjohtajien komitean arkistossa säilytettävien asiakirjojen laatijatahoon nähden kolmas, mikä oikeuttaisi sen työjärjestyksen 23.3 artiklassa määritellyn erityisen oikeudellisen järjestelmän soveltamisen kyseisiin asiakirjoihin tutustumisen osalta, kantaja väittää, että EKP on ylittänyt toimivaltansa, kun se on työjärjestyksessään määrännyt oikeudesta tutustua pääjohtajien komitean arkistoon EKPJ:n perussäännön 12.3 artiklan vastaisesti, jossa sitä ei valtuuteta säätämään ”kolmansien asioista”.

196 EKPJ:n perussäännön 12.3 artiklassa määrätään, että ”neuvosto hyväksyy työjärjestyksensä, jossa määritetään EKP:n sisäinen organisaatio ja sen päätöksentekoelimet”.

197 Yhteisöjen tuomioistuin on edellä 72 kohdassa mainitussa asiassa Alankomaat vastaan neuvosto antamassaan tuomiossa (37 kohta) todennut, että niin kauan kuin yhteisön lainsäätäjä ei ole antanut yleisiä säännöksiä yleisön oikeudesta saada tutustua yhteisöjen toimielinten hallussa oleviin asiakirjoihin, toimielinten on päätettävä tällaisten pyyntöjen käsittelyä koskevista toimenpiteistä sellaisen sisäisen organisointivallan nojalla, jonka perusteella ne voivat tehdä asianmukaisia toimia niiden sisäisen toiminnan takaamiseksi hyvän hallintotavan mukaisesti.

198 Koska käsiteltävänä olevassa asiassa ei työjärjestystä hyväksyttäessä eikä sitä 22.4.1999 muutettaessa ollut olemassa yleistä lainsäädäntöä yleisön oikeudesta tutustua yhteisön toimielinten tai elinten hallussa oleviin asiakirjoihin, EKP:lla oli toimivalta työjärjestyksensä puitteissa toteuttaa toimenpiteitä sellaisia asiakirjoja, jotka olivat tuolloin sen hallussa, koskevien pyyntöjen varalta, olivatpa ne sitten sen laatimia tai vastaanottamia ja riippumatta asiakirjojen alkuperästä tai niiden laatijasta.

199 Se, että EKP määritteli työjärjestyksessään erityisiä sääntöjä oikeudesta tutustua pääjohtajien komitean arkistossa säilytettäviin asiakirjoihin sen vuoksi, että sen väitetään olevan kyseisten asiakirjojen laatijoihin nähden kolmas taho, ei ole siis voinut merkitä EKPJ:n perussäännön 12.3 artiklan rikkomista. Toisin sanoen vaikka oletettaisiinkin, että EKP:tä voitaisiin tosiasiallisesti pitää pääjohtajien komitean arkistossa säilytettävien asiakirjojen laatijoihin nähden kolmantena tahona, se olisi kuitenkin toiminut EKPJ:n perussäännön 12.3 artiklan mukaisesti määrittäessään työjärjestyksessään näihin asiakirjojen tutustumista koskevan erityisen oikeudellisen järjestelmän.

200 On lisäksi huomattava, että neuvosto ja komissio säätivät päätöksissä 93/731 ja 94/90 oikeudesta tutustua niiden hallussa oleviin, myös muiden tahojen laatimiin asiakirjoihin kuitenkin niin, että viimeksi mainittuihin asiakirjoihin tutustumista koskevat pyynnöt on osoitettava suoraan niiden laatijoille, mikä vastaa niin sanottua laatijasääntöä.

201 Näin ollen kanneperuste, jonka mukaan EKP:n työjärjestyksen 23.3 artikla on annettu EKPJ:n perussäännön 12.3 artiklan vastaisesti, on hylättävä.

202 Täydentävästi on korostettava, että EKP tekee siitä väitetystä kolmannen asemasta, joka sillä on pääjohtajien komitean arkistossa säilytettävien asiakirjojen laatijoihin nähden, päätelmän, jota ei voida hyväksyä.

203 EKP päättelee tästä kolmannen asemasta, että se hallinnoi pääjohtajien komitean asiakirjoja kansallisten keskuspankkien sihteeristönä keskuspankkien ollessa kyseisten asiakirjojen laatijoita, joille kantajan olisi pitänyt osoittaa asiakirjoihin tutustumista koskeva pyyntönsä. Nämä seikat eivät ole yhteensopivia EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan ja EKP:n neuvoston kantajan pyyntöön antaman vastauksen sanamuodon kanssa.

204 On riidatonta, että EKP on työjärjestyksensä 23.3 artiklassa määritellyt erityisen oikeudellisen järjestelmän, joka koskee oikeutta tutustua pääjohtajien komitean arkistossa säilytettäviin asiakirjoihin ja jonka toteuttaminen on EKP:n neuvoston tehtävänä, mutta laatijasäännön soveltamisesta ei ole määräyksiä. EKP:n neuvosto on siis itse asiassa lausunut salassapitoajan lyhentämistä koskevan kantajan pyynnön perusteltavuudesta ohjaamatta kantajaa kääntymään kansallisten keskuspankkien puoleen.

205 Tällä EKP:n väitteellä, joka on ristiriidassa käsiteltävänä olevassa asiassa sovellettavan lainsäädännön ja tehdyn päätöksen kanssa, ei kuitenkaan missään tapauksessa ole vaikutusta tämän asian ratkaisuun, eikä se horjuta edellä 201 kohdassa esitettyä päätelmää.

– Kanneperuste, jonka mukaan EKP:n työjärjestyksen 23.3 artikla on lainvastainen sen vuoksi, että oikeutta tutustua asiakirjoihin ja avoimuuden perusperiaatetta on loukattu

206 Kantaja väittää ensiksi, että EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklalla poistetaan tehokas vaikutus EU 1 ja EU 6 artiklalta, EY 110 artiklan 2 kohdalta ja EY 255 artiklan 1 kohdalta, joihin hänen oikeutensa tutustua EKP:n asiakirjoihin perustuu.

207 Pelkkä edellä mainittujen määräysten lukeminen kuitenkin osoittaa, että tämä kantajan väite on täysin perusteeton.

208 On muistettava, että 1.5.1999 voimaan tulleella Amsterdamin sopimuksella jäsenvaltiot sisällyttivät EY:n perustamissopimukseen uuden artiklan, joka koskee oikeutta tutustua asiakirjoihin, toisin sanoen EY 255 artiklan. Siinä määrätään seuraavaa:

”1. Kaikilla unionin kansalaisilla sekä kaikilla luonnollisilla henkilöillä, jotka asuvat jossain jäsenvaltiossa, tai kaikilla oikeushenkilöillä, joilla on sääntömääräinen kotipaikka jossain jäsenvaltiossa, on oikeus tutustua Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjoihin jäljempänä 2 ja 3 kohdan mukaisesti määriteltyjen periaatteiden ja edellytysten mukaisesti.

2. Neuvosto vahvistaa 251 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen kahden vuoden kuluessa Amsterdamin sopimuksen voimaantulosta asiakirjoihin tutustumisoikeutta koskevat yleiset periaatteet ja rajoitukset julkisen tai yksityisen edun huomioon ottamiseksi.

3. Kukin edellä mainittu toimielin täsmentää omassa työjärjestyksessään erityismääräykset oikeudesta tutustua toimielimen asiakirjoihin.”

209 Itse EY 255 artiklan sanamuodosta seuraa, että siinä viitataan yksinomaan oikeuteen tutustua Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjoihin. Lisäksi EY 110 artiklan 2 kohdan neljännessä alakohdassa määrätään, että vain ”mitä 253, 254 ja 256 artiklassa määrätään, sovelletaan EKP:n antamiin asetuksiin ja sen tekemiin päätöksiin”.

210 On ilmeistä, että kantaja perustaa oikeutta tutustua EKP:n asiakirjoihin koskevan argumentaationsa EY 110 artiklan 2 kohdan neljännen alakohdan virheelliseen versioon, jonka mukaan ”mitä 253–256 artiklassa määrätään, sovelletaan EKP:n antamiin asetuksiin ja sen tekemiin päätöksiin”.

211 Tämä aineellinen virhe, joka saattaa sisältyä joihinkin EY:n perustamissopimuksen epävirallisiin konsolidoituihin versioihin, johtuu erittäin todennäköisesti siitä, että on sovellettu virheellisesti Amsterdamin sopimuksen 12 artiklan 2 kohtaa, jonka mukaan EY:n perustamissopimuksen sisäiset artiklaviittaukset on tehtävä kyseisen artiklan 1 kohtaan sisältyvän uuden numeroinnin mukaisesti.

212 Amsterdamin sopimuksesta käy selvästi ilmi, että sillä ei muutettu EY:n perustamissopimuksen 108 a artiklaa (josta on tullut EY 110 artikla), jossa määrättiin, että ”mitä 190, 191 ja 192 artiklassa määrätään, sovelletaan EKP:n antamiin asetuksiin ja sen tekemiin päätöksiin”. Amsterdamin sopimuksella ei siis lisätty tähän artiklaluetteloon EY:n perustamissopimuksen uutta 191 a artiklaa (josta on tullut EY 255 artikla), joka koskee oikeutta tutustua asiakirjoihin. Näin ollen EY 110 artiklaan sisältyvä sisäinen viittaus tarkoittaa Amsterdamin sopimuksen 12 artiklan 2 kohdan perusteella ”253, 254 ja 256 artiklaa”.

213 On tunnettua, että edellä mainittu aineellinen virhe korjattiin sopimuksen allekirjoittaneiden valtioiden välisellä sopimuksella ja että siitä lähtien, kun Amsterdamin sopimuksen korjaamista koskeva pöytäkirja allekirjoitettiin Roomassa 16.3.1999, ei enää ole epäilystäkään siitä, että EY 255 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta EKP:hen.

214 Näin ollen kantajan EY 255 artiklan välitöntä oikeusvaikutusta koskevat väitteet ovat merkityksettömiä, kun palautetaan mieleen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on selvästi todennut, että kyseinen määräys ei ole välittömästi sovellettava, koska se ei ole ehdoton ja koska sen soveltaminen edellyttää myöhempien toimenpiteiden toteuttamista (asia T-191/99, Petrie ym. v. komissio, tuomio 11.12.2001, Kok. 2001, s. II-3677, 35 kohta).

215 Lisäksi EY 255 artiklan lukeminen ”EU 1 ja EU 6 artiklan valossa”, kuten kantaja esittää, ei horjuta toteamusta siitä, että EY 255 artiklaa ei sovelleta EKP:hen.

216 On lisättävä, että EU 1 artiklan toisella kohdalla, jossa määrätään, että ”tämä sopimus merkitsee uutta vaihetta kehityksessä sellaisen yhä läheisemmän Euroopan kansojen välisen liiton luomiseksi, jossa päätökset tehdään mahdollisimman avoimesti ja mahdollisimman lähellä kansalaisia”, ei ole välitöntä oikeusvaikutusta, koska sitä ei ole pidettävä selvänä yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 26/62, Van Gend en Loos, 5.2.1963 antamassa tuomiossa (Kok. 1963, s. 1, Kok. Ep. I, s. 161) tarkoittamalla tavalla (edellä 214 kohdassa mainittu asia Petrie ym. v. komissio, tuomion 35 kohta).

217 EU 6 artiklan osalta on palautettava mieleen, että Maastrichtin sopimuksella perustamissopimuksiin sisällytettiin ajatus siitä, että unionin on noudatettava perusoikeuksia. EU 6 artiklassa nämä oikeudet pyritään takaamaan ”yhteisön oikeuden yleisinä periaatteina”.

218 Kantaja väittää toiseksi, että EKP:n työjärjestyksen 23.3 artikla on välittömässä ristiriidassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ja yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa, jossa on tunnustettu avoimuuden perusperiaate (edellä 150 kohdassa mainittu asia Rothmans v. komissio, tuomion 55 kohta), tiedonsaantioikeutta koskeva periaate sekä oikeus tutustua asiakirjoihin demokratian periaatteen erottamattomina osatekijöinä (asia T-14/98, Hautala v. neuvosto, tuomio 19.7.1999, Kok. 1999, s. II-2489, 82 ja 87 kohta).

219 EKP katsoo, että yhteisön oikeudessa ei ole perusperiaatetta, joka koskisi yleistä oikeutta tutustua sen asiakirjoihin ja yhteisön toimielinten asiakirjoihin. Vaikka tällaiseen periaatteeseen pohjautuvia väitteitä on useaan otteeseen esitetty yhteisöjen tuomioistuimissa, kumpikaan niistä ei ole pitänyt tarkoituksenmukaisena tutkia niitä.

220 Tältä osin on todettava, että yhteisöjen tuomioistuin totesi asiassa C-353/99 P, neuvosto vastaan Hautala, 6.12.2001 antamassaan tuomiossa (Kok. 2001, s. I-9565), että edellä 72 kohdassa mainitussa asiassa Alankomaat vastaan neuvosto antamassaan tuomiossa se oli korostanut merkitystä, joka yleisön oikeudella saada tutustua viranomaisten hallussa oleviin asiakirjoihin on, ja muistuttanut, että julistuksessa N:o 17 tämä oikeus liitetään ”toimielinten toiminnan kansanvaltaisuuteen”. Yhteisöjen tuomioistuin totesi tämän jälkeen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli perustellusti katsonut, että päätöksen 93/731 4 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että neuvostolla on velvollisuus tutkia, onko sen annettava yleisölle mahdollisuus tutustua niihin asiakirjan osiin, joihin poikkeuksia ei sovelleta, ja kumonnut riidanalaisen päätöksen ja tehnyt näin ilman että on tarpeen tutkia, oliko, kuten neuvosto ja Espanjan hallitus väittivät, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin virheellisesti tukeutunut tiedonsaantioikeutta koskevaan periaatteeseen (em. asia neuvosto v. Hautala, tuomion 31 kohta).

221 Joka tapauksessa vaikka oletettaisiinkin, että oikeutta tutustua yhteisön viranomaisten, myös EKP:n, hallussa oleviin asiakirjoihin voitaisiin pitää perusoikeutena, jota yhteisön oikeusjärjestyksessä suojataan yleisenä oikeusperiaatteena, väitettä siitä, että EKP:n työjärjestyksen 23.3 artikla on lainvastainen, koska tätä periaatetta loukataan, ei voida hyväksyä.

222 On palautettava mieleen, että perusoikeuksia ei voida pitää ehdottomina oikeuksina ja että ”yhteisön oikeusjärjestyksen mukaan on laillista soveltaa kyseisiin oikeuksiin tiettyjä yhteisön yleisen edun tavoitteilla perusteltuja rajoituksia, kunhan näiden oikeuksien olennaista osaa ei rikota” (asia 4/73, Nold v. komissio, tuomio 14.5.1974, Kok. 1974, s. 491, Kok. Ep. II, s. 293, 14 kohta).

223 Asiakirjoihin tutustumista koskevaa oikeutta voidaan legitiimisti rajoittaa yleisen edun tai yksityisen edun suojaamiseen liittyvistä syistä.

224 Käytännesäännöissä todetaan, että sellaisten asiakirjojen luovuttamisesta voidaan kieltäytyä, joiden paljastuminen voi vaikeuttaa yleisen edun turvaamista ”vakaan rahan arvon” näkökulmasta.

225 Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30.5.2001 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1049/2001 (EYVL L 145, s. 43), jota sovelletaan 3.12.2001 lukien ja jonka tarkoituksena on antaa yleisön oikeudelle tutustua asiakirjoihin mahdollisimman täysimääräinen vaikutus ja määritellä sitä koskevat yleiset periaatteet ja rajoitukset EY:n perustamissopimuksen 255 artiklan 2 kohdan mukaisesti, määritellään tietyt yleiset ja yksityiset edut, joita on suojattava poikkeussäännöksin.

226 Asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään muun muassa, että toimielimet eivät anna tutustuttavaksi asiakirjaa, jonka sisältämien tietojen ilmaiseminen vahingoittaisi sellaisen yleisen edun suojaa, joka koskee ”yhteisön tai jäsenvaltion finanssi-, raha- tai talouspolitiikkaa”.

227 Poikkeuksista, jotka koskevat oikeutta tutustua asiakirjoihin, säädetään lisäksi asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa pakottavin sanamuodoin. Tästä seuraa, että jäsenvaltiot ovat velvollisia epäämään oikeuden tutustua näiden poikkeusten alaan kuuluviin asiakirjoihin silloin, kun esitetään näyttöä tällaisista olosuhteista (ks. vastaavasti asia T-105/95, WWF UK v. komissio, tuomio 5.3.1997, Kok. 1997, s. II-313, 58 kohta ja asia T-20/99, Denkavit Nederland v. komissio, tuomio 13.9.2000, Kok. 2000, s. II-3011, 39 kohta), eikä asetuksessa säädetä mistään ”ylivoimaisen yleisen edun” kanssa tehtävästä vertailusta, toisin kuin asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen poikkeusten osalta.

228 On myös korostettava, että EKPJ:n perussäännön 10.4 artiklassa määrätään nimenomaisesti, että EKP:n neuvoston kokoukset ovat luottamuksellisia, ja että kun EY

110 ja EY 255 artikla luetaan yhdessä, niistä ilmenee, että EKP on jätetty viimeksi mainitun määräyksen soveltamisalan ulkopuolelle, ja samanaikaisesti, että EKP:tä kohdellaan erityisellä tavalla Euroopan parlamenttiin, neuvostoon ja komissioon verrattuna, kun kysymys on oikeudesta tutustua asiakirjoihin.

229 Nämä erityiset määräykset liittyvät tehtäviin, jotka EKP:lle uskottiin EY:n perustamissopimuksella, jonka laatijat pyrkivät ilmiselvästi varmistamaan, että EKP voi hoitaa niitä riippumattomasti (ks. vastaavasti asia C-11/00, komissio v. EKP, tuomio 10.7.2003, Kok. 2003, s. I-7147, 130 kohta).

230 On muistettava, että EKPJ muodostuu EKP:stä ja kansallisista keskuspankeista ja että sitä johtavat EKP:n päätöksentekoelimet, jotka ovat EKP:n neuvosto ja johtokunta. EY 105 artiklan mukaan EKPJ:n perustehtäviä ovat yhteisön rahapolitiikan määritteleminen ja toteuttaminen, valuuttamarkkinatoimien suorittaminen, jäsenvaltioiden virallisten valuuttavarantojen hallussapito ja hoito ja maksujärjestelmien moitteettoman toiminnan edistäminen, ja sen ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintatason vakautta. EKP antaa asetuksia ja tekee päätökset, jotka ovat tarpeen EKPJ:lle uskottujen tehtävien suorittamiseksi (EY 110 artikla).

231 On ilmeistä, että yhteisön rahapolitiikkaan liittyvä yleinen etu on legitiimi peruste rajoittaa yhteisön viranomaisten hallussa oleviin asiakirjoihin tutustumista koskevaa oikeutta, jota pidetään perusoikeutena.

232 Käsiteltävänä olevassa asiassa kantaja pitää lainvastaisena EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklaa, jossa määrätään muun muassa pääjohtajien komitean arkistossa

säilytettävien asiakirjojen 30 vuoden salassapitoajasta. Kuten EKP on täsmentänyt kirjelmissään, pääjohtajien arkisto sisältää asiakirjoja, joita ovat laatineet yhtäältä pääjohtajien komitea, varajäsenten komitea, alakomiteat ja asiantuntijaryhmät sekä toisaalta raha-asiain komitea.

233 On riidatonta, että sekä pääjohtajien komitean että raha-asiain komitean toiminta koski nimenomaan rahapolitiikkaa yhteisössä.

234 Raha-asiain komitea perustuu vanhaan ETY:n perustamissopimuksen 105 artiklan 2 kohtaan, jossa määrättiin, että ”perustetaan neuvoa antava raha-asiain komitea edistämään jäsenvaltioiden raha- ja valuuttapolitiikan yhteensovittamista yhteismarkkinoiden toiminnan edellyttämässä laajuudessa”.

235 Jäsenvaltioiden ja komission nimittämistä jäsenistä koostuvan komitean tehtävänä oli nimenomaan seurata jäsenvaltioiden ja yhteisön valuutta- ja rahapoliittista tilannetta sekä pääoman liikkeitä ja vapaata maksuliikennettä koskevaa tilannetta, raportoida niistä säännöllisesti neuvostolle ja komissiolle ja esittää lausuntoja näille toimielimille.

236 Neuvosto teki 8.5.1964 Euroopan talousyhteisön jäsenvaltioiden keskuspankkien välisestä yhteistyöstä päätöksen 64/300 ja perusti pääjohtajien komitean, joka koostui jäsenvaltioiden keskuspankkien pääjohtajista, minkä lisäksi komissiota pyydettiin lähettämään yksi jäsenistään edustajakseen komitean kokouksiin.

237 Pääjohtajien komitean tehtävänä oli muun muassa käydä ”neuvotteluja keskuspankkipolitiikan yleisistä periaatteista ja suurista linjoista erityisesti luottoja, rahamarkkinoita ja valuuttamarkkinoita koskevissa asioissa” ja ”vaihtaa keskenään säännöllisesti tietoja keskuspankkien toimivaltaan kuuluvista tärkeimmistä toimenpiteistä ja tarkastella näitä toimenpiteitä”. Pääjohtajien komitean tehtäviä laajennettiin päätöksellä 90/142, jossa määrättiin, että komitea antaa lausunnot eri hallituksille ja ministerineuvostolle ”politiikoista, jotka ovat omiaan vaikuttamaan yhteisön sisäiseen ja ulkoiseen rahapoliittiseen tilanteeseen sekä erityisesti [EVJ:n] toimintaan”.

238 On huomattava, että pääjohtajien komitean työjärjestyksen 12.2 artiklan mukaan ”kaikki [kyseisen komitean] laatimat asiakirjat ovat salassa pidettäviä, jollei toisin päätetä”.

239 Raha-asiain komitea lopetti toimintansa 1.1.1999 ja pääjohtajien komitea 1.1.1994, ja ne korvattiin talous- ja rahoituskomitealla sekä ERI:llä. Kahden ensimmäisen elimen tuottamat asiakirjat, jotka EKP otti haltuunsa ERI:n selvitystilaan asettamisen jälkeen, koottiin niiden alkuperän ja laadun mukaan erityiseen arkistoluokkaan.

240 Kuten Euroopan talousyhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön historiallisten arkistojen avaamisesta yleisölle 1.2.1983 annetun asetuksen (ETY, Euratom) N:o 354/83 (EYVL L 43, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 22.9.2003 annetulla neuvoston asetuksella (EY, Euratom) N:o 1700/2003 (EUVL L 243, s. 1), johdantoosan toisessa perustelukappaleessa todetaan, ”on vakiintunut käytäntö, niin jäsenmaissa kuin kansainvälisissä yhteisöissäkin, että arkistot avataan yleisölle tiettyjen vuosien kuluttua”.

241 Käsiteltävänä olevassa asiassa kantaja pitää 30 vuoden salassapitoaikaa liian pitkänä, katsoo, että se on epätäsmällinen, koska kyseisen ajan kulumisen alkamisajankohtaa ei nimenomaisesti vahvisteta EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklassa, ja toteaa lopuksi, että se ”tekee tyhjäksi hänen oikeutensa tutustua asiakirjoihin”.

242 On kuitenkin korostettava ensiksi, että edellä mainittu 30 vuoden määräaika vastaa täsmälleen asetuksen N:o 354/83 1 artiklassa säädettyä, ja sen päätyttyä lähtökohtaisesti jokainen tätä koskevan pyynnön esittäjä saa oikeuden tutustua yhteisön toimielinten historiallisiin arkistoihin.

243 Euroopan investointipankki vahvisti niin ikään historia-arkistoa koskevissa säännöissään (pankin hallituksen 7.10.2005 tekemä päätös) (EUVL C 289, s. 12) 30 vuoden määräajan ennen kuin sen historia-arkisto avataan yleisölle.

244 Asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 7 kohdassa säädetään lisäksi, että saman artiklan 1–3 kohdassa tarkoitettuja asiakirjoihin tutustumista koskevasta oikeudesta tehtäviä poikkeuksia voidaan soveltaa enintään 30 vuoden ajan. Yksityiselämän suojaa (4 artiklan 1 kohdan b alakohta) tai taloudellisten etujen suojaa (4 artiklan 2 kohdan ensimmäinen luetelmakohta) koskevia poikkeuksia sekä arkaluonteisia asiakirjoja koskevia erityisiä säännöksiä (9 artikla) voidaan tarvittaessa soveltaa tämän jälkeenkin.

245 Vaikka on kiistatonta, että EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklaan ei sisälly 30 vuoden määräajan kulumisen alkamista koskevaa mainintaa, pelkästään sen puuttuminen ei yksin merkitse, että kantajan riitauttama määräys olisi lainvastainen.

246 Kun otetaan huomioon kysymyksessä olevan arkiston, joka kattaa vuonna 1964 perustetun ja vasta 1.1.1994 lakkautetun elimen toiminnan, erityisluonne sekä edellä mainittu vakiintunut käytäntö, on katsottava, että vuonna 1998 hyväksytyn EKP:n työjärjestyksen mukaisen 30 vuoden salassapitoajan kuluminen alkaa implisiittisesti ja väistämättä asiakirjojen antamispäivästä. Tästä päivästä alkaa kulua myös asetuksen N:o 354/83 mukainen 30 vuoden salassapitoaika.

247 Toiseksi on todettava, että EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan toisesta virkkeestä ilmenee, että salassapitosääntö ei ole ehdoton.

248 Edellä mainitun määräyksen tarkoituksena on nimittäin antaa yleisölle oikeus tehdä salassapitoajan lyhentämistä koskeva hakemus, kun palautetaan mieleen, että mikään ei estä sitä, että toimielimen toiminnan sisäistä organisointivaltaa koskevilla säännöksillä voidaan saada aikaan kolmansiin ulottuvia oikeudellisia vaikutuksia (edellä 72 kohdassa mainittu asia Alankomaat v. neuvosto, tuomion 38 kohta). EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan toisen virkkeen nojalla, joka on yleisesti sovellettava, kuka tahansa voi siis pyytää saada tutustua mihin tahansa pääjohtajien komitean arkistossa säilytettävään asiakirjaan myös jo ennen 30 vuoden määräajan päättymistä.

249 Toisin kuin kantaja on väittänyt oikeussuojan puuttumisen osalta, EKP:n neuvoston päätös, jolla hylättiin salassapitoajan lyhentämistä koskeva pyyntö, on – kuten käsiteltävänä olevassa tapauksessa – tuomioistuimen valvonnassa tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden mukaisesti. Asiaa käsittelevän tuomioistuimen tehtävänä on tutkia, onko EKP:n neuvosto käyttänyt sääntöjenmukaisesti sille EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan toisessa virkkeessä annettua toimivaltaa.

250 Edellä esitetystä seuraa, että on hylättävä väite, jonka mukaan EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan on lainvastainen sen vuoksi, että ”kantajan oikeutta tutustua EKP:n asiakirjoihin ja avoimuuden perusperiaatetta” on loukattu.

– Kanneperuste, jonka mukaan EKP:n työjärjestyksen 23.3 artikla on lainvastainen sen vuoksi, että harkintavaltaa on käytetty väärin

251 Kantaja esittää kumoamisvaatimuksensa tueksi, että EKP on käyttänyt väärin harkintavaltaansa, mikä ilmenee sekä objektiivisista että subjektiivisista seikoista.

252 Objektiivisten seikkojen osalta kantaja väittää, että EKP, joka on hyvin riippumaton, kiirehti työjärjestyksensä 23.3 artiklan antamisessa ottamatta huomioon oikeuskäytäntöä ja sitä 2.10.1997 allekirjoitetusta Amsterdamin sopimuksesta johtuvaa perustuslaillista velvoitetta, jonka mukaan se oli velvollinen säätämään erityisessä asetuksessa oikeudesta tutustua asiakirjoihin. Kantajan mukaan EKP toimi yksinomaan ”demokraattisen oikeuden lakkauttamisen” tarkoituksessa.

253 Tämä väite on hylättävä siltä osin kuin se voidaan katsoa täydentäväksi perusteeksi, jolla pyritään osoittamaan EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan lainvastaisuus sillä perusteella, että tämä määräys on annettu harkintavaltaa väärinkäyttäen.

254 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan toimenpidettä tehtäessä harkintavaltaa on käytetty väärin vain, jos objektiivisten, asiaankuuluvien ja yhtäpitävien seikkojen perusteella on selvää, että toimenpide on tehty yksinomaan tai ainakin olennaisilta

osin muiden kuin esitettyjen päämäärien saavuttamiseksi tai perustamissopimuksessa asian käsittelyjärjestykseksi erityisesti määrätyn menettelyn välttämiseksi (yhdistetyt asiat 140/82, 146/82, 221/82 ja 226/82, Walzstahl-Vereinigung ja Thyssen, tuomio 21.2.1984, Kok. 1984, s. 951, 27 kohta; asia 69/83, Lux v. tilintarkastustuomioistuin, tuomio 21.6.1984, Kok. 1984, s. 2447, 30 kohta; asia C-331/88, Fedesa ym., tuomio 13.11.1990, Kok. 1990, s. I-4023, 24 kohta ja asia T-143/89, Ferriere Nord v. komissio, tuomio 6.4.1995, Kok. 1995, s. II-917, 68 kohta).

255 Käsiteltävänä olevassa tapauksessa on riittävää todeta, että kantajan päättely perustuu virheelliseen lähtökohtaan, koska Amsterdamin sopimuksen määräyksissä, joista EY 255 on syntynyt, ei määrätä yleisön oikeudesta tutustua EKP:n asiakirjoihin. Lisäksi asiakirjoihin tutustumista koskevaa oikeutta koskeva oikeuskäytäntö, johon kantaja viittaa, ei koske EKP:tä.

256 Pelkkä väite siitä, että EKP on toiminut ”demokraattisen oikeuden lakkauttamisen” tarkoituksessa, on puhdasta älyllistä spekulaatiota eikä konkreettinen ja objektiivinen osoitus harkintavallan väärinkäytöstä.

257 Edellä esitetystä seuraa, että kantajan esittämä EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan lainvastaisuutta koskeva väite on hylättävä.

b) Perusteluvelvollisuuden laiminlyönti

258 Kantaja väittää, että päätös, jonka EKP antoi vastauksena hänen esittämäänsä pyyntöön salassapitoajan lyhentämisestä, jotta hän saisi tutustua Basel/Nyborg-sopimukseen, on täysin perustelematon ja EY 253 artiklan vastainen, minkä EKP nimenomaisesti kiistää.

259 EKP totesi kirjelmissään aluksi, että kun otetaan huomioon, että EKP:n neuvoston päätös, jota ei ollut osoitettu kantajalle, oli yleisesti sovellettava, ei 8.11.1999 päivättyyn kirjeeseen, jolla kantajalle tiedotettiin päätöksestä, ollut tarpeen sisällyttää ”täydentävää, yksilöllistä ja erityistä perustelua”. On kuitenkin huomattava, että EKP myönsi istunnossa selvästi, että sen päätös oli luonteeltaan yksittäistapausta koskeva, ja luopui tämän vuoksi kyseisen päätöksen yleiseen sovellettavuuteen perustuvasta oikeudenkäyntiväitteestään.

260 EKP katsoo, että 8.11.1999 päivättyyn kirjeeseen sisältyy joka tapauksessa joukko perusteluja, joista selvästi ilmenee, että EKP:n neuvosto, jolla on toimivaltansa puitteissa hyvin laaja harkintavalta, vertasi kantajan etuja yleisen edun suojaan erityisesti rahan vakaudelle aiheutuvien riskien osalta. Koska neuvoston tavoittelema päämäärä oli siis ilmaistu avoimesti, olisi liiallista vaatia täsmällisempiä perusteluja, jotka olisivat edellyttäneet pyydettyjen asiakirjojen sisällön ilmaisemista.

261 On muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 253 artiklan mukainen perusteluvelvollisuus määräytyy kyseisen säädöksen, päätöksen tai muun toimenpiteen luonteen mukaan, ja perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä toimenpiteen tehneen yhteisön toimielimen päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt, ja siten, että toimivaltainen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden. Perusteluissa ei kuitenkaan tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia yksityiskohtia, sillä tutkittaessa sitä, ovatko toimen perustelut kyseisen artiklan mukaisia, on otettava huomioon toimen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (ks. edellä 150 kohdassa mainittu asia Interporc v. komissio, tuomion 55 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

262 Käsiteltävänä olevassa asiassa kantaja esitti EKP:lle 27.7.1999 päivätyssä kirjeessä työjärjestyksen 23.3 artiklan nojalla pyynnön 30 vuoden salassapitoajan lyhentä-

misestä saadakseen tutustua Basel/Nyborg-sopimukseen kuuluviin asiakirjoihin ja perusteli tätä sillä, että asiakirjat olivat tärkeitä hänen väitöskirjansa laatimista varten.

263 Kun otetaan huomioon kantajan esittämän pyynnön luonne, on vastaavasti sovellettava oikeuskäytäntöä, jonka mukaan toimielimen, jolle osoitetaan asiakirjoihin tutustumista koskeva pyyntö, on päätöksensä perusteluissa osoitettava, että se on todellisuudessa tutkinut asiakirjat, joita tutustumispyyntö koskee (edellä 150 kohdassa mainittu asia Kuijer, tuomion 38 kohta ja edellä 131 kohdassa mainittu asia JT's Corporation v. komissio, tuomion 64 ja 65 kohta).

264 Vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään pyyntöön EKP esitti eri asiakirjoja todisteina EKP:n neuvoston 21.10.1999 tekemän päätöksen olemassaolosta ja erityisesti otteen kyseisen neuvoston 29. kokouksen pöytäkirjasta, jossa pelkästään mainitaan, että puheenjohtaja esitteli asiakirjoihin tutustumista koskevan pyynnön, todetaan, mistä asiakirjoista Basel/Nyborg-sopimus koostui, ja mainitaan neuvoston päätös siitä, että se hyväksyi puheenjohtajansa kannan olla antamatta oikeutta tutustua pääjohtajien komitean arkistoon.

265 Kirjeessä, joka on päivätty 8.11.1999, todetaan, että EKP:n neuvosto yhtäältä otti huomioon "sen, että Basel/Nyborg-sopimus ei ole varsinaisesti yksi yhtenäinen asiakirja, joka olisi tehty osapuolten välisen sopimuksen muodossa, vaan se on olemassa ainoastaan kertomuksina ja pöytäkirjoina, joiden laatijoina ovat olleet pääjohtajien komitea ja raha-asiain komitea", ja toisaalta totesi, että kantajalle oli jo toimitettu lehdistötiedote, jossa ilmaistiin "hyvin yksityiskohtaisesti keskuspankkien pääjohtajien välisen sopimuksen kaikki kohdat". Siinä mainitaan myös, että kyseisen kirjeen liitteenä on eräs toinen asiakirja, toisin sanoen jäljennös 10.11.1987 päivätystä asiakirjasta, jolla pantiin täytäntöön 13.3.1979 tehtyyn EVJ:tä koskevaan sopimukseen tehdyt muutokset.

266 Kyseisessä 8.11.1999 päivätyssä kirjeessä todetaan, että ”EKP:n neuvosto on päättänyt näiden seikkojen perusteella olla antamatta oikeutta tutustua pääjohtajien komitean arkistoon”, ja EKP:n tiedotuksesta vastaava päällikkö ilmaisi siinä lopuksi käsityksensä siitä, että kantaja saattoi jatkaa tutkimustyötään menestyksellisesti, koska hänellä oli jo käytettävissään kaikki olennaiset Basel/Nyborg-sopimusta koskevat tiedot.

267 Vaikka 8.11.1999 päivätystä kirjeestä ilmenee selvästi, että EKP:n neuvosto on täsmentänyt, mistä asiakirjoista Basel/Nyborg-sopimus koostui, siitä ei kuitenkaan voida päätellä, että neuvoston päätöksestä ilmenisi, että neuvosto olisi todellisuudessa tutkinut asiakirjat, joita tutustumispyyntö koski. Sitä, että pelkästään täsmennetään niiden asiakirjojen laatu, joihin tutustumista koskevaa oikeutta pyydetään, ei voida rinnastaa kyseisten asiakirjojen sisältämien tietojen tutkimiseen. EKP:n neuvoston 21.10.1999 tekemästä päätöksestä, sellaisena kuin se on saatettu kantajan tietoon 8.11.1999, ei millään tavoin ilmene, että pyydettyjen asiakirjojen sisältöä olisi tutkittu.

268 Joka tapauksessa vaikka katsottaisiinkin, että kyseisen päätöksen perusteluista ilmenisi, että pyydetyt asiakirjat on todellisuudessa tutkittu, on huomattava, että kantaja ei ole täysin saanut tietoonsa niitä syitä, joiden vuoksi häneltä evättiin oikeus tutustua asiakirjoihin, ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi tutkia päätöksen laillisuutta.

269 On todettava, että päätöksessään olla lyhentämättä salassapitoaikaa ja siis evätä oikeus tutustua pyydettyihin asiakirjoihin EKP:n neuvosto ei vedonnut mihinkään näihin asiakirjoihin liittyvään erityiseen suojan tarpeeseen tai perusteeseen, eikä se myöskään esittänyt minkäänlaista lyhyttäkään selitystä perusteeksi sille, miksi se kieltäytyi ilmaisemasta asiakirjojen sisältöä, mikä puolestaan olisi tehnyt mahdolliseksi sen, että suojan tarpeen olemassaolon olisi voinut ymmärtää ja tutkia.

270 On ilmeistä, että kyseinen päätös perustuu yksinomaan arvioinnille, jonka EKP:n neuvosto on tehnyt kantajan erityisestä tarpeesta saada pyydetyt asiakirjat verrattuna asianomaiselle Basel/Nyborg-sopimuksesta toimitettuihin tietoihin, joita tässä yhteydessä pidettiin riittävinä.

271 Toisin kuin EKP väittää, sen päätöksestä ei selvästi käy ilmi, että kantajan etuja olisi vertailtu rahan vakautta koskevan yleisen edun kanssa.

272 EKP on vasta vastineessaan ensimmäistä kertaa todennut, että EKP:n neuvosto oli katsonut, että pyydetyt asiakirjat, jotka pääasiallisesti oli tarkoitettu ohjaaman poliittisia neuvotteluja valtiovarainministeriön Nyborgissa pidetyssä epävirallisessa kokouksessa, sisälsivät keskusteluja ja tietoja, jotka olivat mahdollisesti kiistanalaisia ja jotka eivät vielä olleet tulleet julkisuuteen, ja näiden poliittisten neuvottelujen luottamuksellisuus oli säilytettävä harkinnalle varatun ”tilan” ylläpitämiseksi. EKP totesi vastauskirjelmässään vastauksena perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä koskevaan perusteeseen, että sen päätöksen perustelut osoittivat selvästi, että EKP:n neuvosto oli ”punninnut kantajan etuja suhteessa yleisen edun suojaan ja erityisesti rahan vakaudelle aiheutuviin riskeihin”.

273 On lisäksi muistettava, että vaikka ne olosuhteet, joissa päätös tehdään, voivat lieventää toimielimelle kuuluvaa perusteluvelvollisuutta, ne voivat erityistilanteessa myös ankaroittaa sitä (edellä 150 kohdassa mainittu asia Kuijer v. neuvosto, tuomion 45 kohta). Käsiteltävänä olevassa tapauksessa on siis tutkittava toimielimen ja kantajan välisen kirjeenvaihdon valossa, onko perusteluvelvollisuutta noudatettu.

274 EKP totesi kantajalle tämän ensimmäiseen Basel/Nyborg-sopimukseen tutustumista koskevaan pyyntöön antamassaan vastauksessa, että pääjohtajien komiteasta lähtöisin olevat asiakirjat eivät kuulu päätöksen 1999/284 soveltamisalaan vaan EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan soveltamisalaan, jossa määrätään muun muassa, että nämä asiakirjat ovat vapaasti tutustuttavissa vasta 30 vuoden määräajan päätyttyä. Näin ollen EKP ei toimittanut kantajalle ainuttakaan asiakirjaa pääjohtajien komitean arkistosta.

275 Kantaja kirjoitti EKP:lle 27.7.1999 ja pyysi sitä tutkimaan uudelleen hänen esittämänsä pyynnön EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan perusteella, jonka mukaan EKP:n neuvosto voi erityistapauksissa lyhentää 30 vuoden salassapitoaikaa. Kantaja vetosi pyyntönsä tueksi nimenomaisesti Basel/Nyborg-sopimuksen ikään ja siihen, että EVJ on luonteeltaan puhtaasti historiallinen.

276 Näissä olosuhteissa perustelua koskevat vaatimukset edellyttävät, että EKP vastaa toiseen asiakirjoihin tutustumista koskevaan pyyntöön, jolla tosin on eri oikeudellinen perusta mutta sama kohde, ja esittää ne perusteet, joiden vuoksi se ei voi kantajan esittämistä syistä muuttaa alkuperäistä kantaansa siitä, että kysymyksessä olevat asiakirjat on pidettävä salassa.

277 EKP:n neuvosto ei kuitenkaan ole EKP:n päätöksessä esittänyt mitään perustetta, jolla kantajan väitteet hylättäisiin. EKP esitti vasta kumoamiskanteen nostamisen jälkeen yhtäältä, että Basel/Nyborg-sopimuksen muodostavissa asiakirjoissa esitetyt mielipiteet ja niissä analysoidut strategiat olivat edelleen päteviä ja niillä voisi olla heijastusvaikutuksia nykyiseen valuuttakurssijärjestelmään, vaikka ne koskivatkin vain kahden jäsenvaltion keskuspankkeja, ja toisaalta, että ”sekaannusten välttämiseksi markkinoilla” oli olemassa legitiimejä perusteita sille, että näitä asiakirjoja ei saatettu julkisiksi.

278 On palautettava mieleen, että perustelujen on ilmettävä itse päätöksen tekstistä ja että vaikka perusteleminen olisi aloitettu tekstissä, kuten käsiteltävänä olevassa tapauksessa, perusteluja ei voida kehitellä ja selventää ensimmäistä kertaa ja jälkikäteen yhteisöjen tuomioistuimissa paitsi poikkeustapauksessa, jollaisesta ei käsiteltävänä olevassa tapauksessa ole kysymys, koska tilanne ei ole kiireellinen ja kun otetaan huomioon, että EKP:n oli tehtävä vain yksi ainoa päätös (ks. vastaavasti asia T-61/89, Dansk Pelsdyravlerforening v. komissio, tuomio 2.7.1992, Kok. 1992, s. II-1931, Kok. Ep. XIII, s. II-1, 131 kohta ja yhdistetyt asiat T-374/94, T-375/94, T-384/94 ja T-388/94, European Night Services ym. v. komissio, tuomio 15.9.1998, Kok. 1998, s. II-3141, 95 kohta).

279 Edellä esitetyistä seikoista seuraa, että EKP:n päätös on kumottava, koska se ei täytä EY 253 artiklassa asetettuja perustelua koskevia vaatimuksia, eikä ole tarpeen tutkia kantajan esittämiä muita kumoamisperusteita, joiden mukaan EKP on käyttänyt harkintavaltaa väärin, loukannut hyvän hallinnon periaatetta ja tehnyt arviointivirheen.

280 Lopuksi tässä vaiheessa on huomattava, että sen jälkeen kun kantaja oli nostanut kumoamiskanteen (asia T-3/00), hän saattoi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi vahingonkorvauskanteen (asia T-337/04), josta ilmenee selvästi, että se lainvastainen menettely, josta neuvostoa ja EKP:tä arvostellaan, tarkoittaa nimenomaan niiden päätösten tekemistä, joiden kumoamista kantaja vaatii asiassa T-3/00.

281 Kantaja on vahingonkorvauskanteensa yhteydessä ja osoittaakseen vastaajien lainvastaisen menettelyn kehitellyt väitteitä, jotka ovat osittain samoja kuin kyseisten päätösten kumoamisvaatimusten yhteydessä esitetyt väitteet. On kiistatonta, että kantaja on esittänyt uuden perusteen riitauttamiensa päätösten lainvastaisuudesta, toisin sanoen perusteen, jonka mukaan oikeusvarmuuden periaatetta on loukattu, sekä uusia väitteitä jo kumoamiskanteen yhteydessä esittämiensä lainvastaisuutta koskevien perusteiden tueksi ja vastauksina tiettyihin vastaajien kyseisessä menettelyssä esittämiin väitteisiin.

282 Nämä väitteet on jätettävä tutkimatta siltä osin kuin niiden voidaan katsoa tukevan myös asiassa T-3/00 esitettyjen neuvoston ja EKP:n päätösten kumoamista koskevia vaatimuksia.

283 Tältä osin on muistettava, että vahingonkorvauskanne on itsenäinen oikeussuojakeino, jolla on oma tehtävänsä oikeussuojakeinojen järjestelmässä ja jonka nostamisen edellytykset määräytyvät sen erityisen tarkoituksen perusteella. Kun kumoamiskanteella ja laiminlyöntikanteella vaaditaan sen toteamista, että oikeudellisesti sitova toimi on lainvastainen tai että tällainen toimi on jätetty toteuttamatta, vahingonkorvauskanteen tarkoituksena on yhteisön toimielimen tai elimen syyksi luettavan lainvastaisen toimen tai lainvastaisen menettelyn aiheuttaman vahingon korvaaminen (ks. asia C-234/02 P, oikeusasiamies v. Lamberts, tuomio 23.3.2004, Kok. 2004, s. I-2803, 59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

284 Oikeussuojakeinojen erillisyyden periaate estää käsiteltävänä olevassa tapauksessa sen, että kumoamiskanteen ja vahingonkorvauskanteen yhteydessä esitettyjä kaikkia lainvastaisuutta koskevia perusteita tarkasteltaisiin yhdessä, kun otetaan huomioon, että jos kanteet hyväksytään, tätä koskevilla ratkaisuilla on erilaiset seuraukset. Kumoamiskanteen hyväksyminen johtaa riitautetun toimen poistamiseen yhteisön oikeusjärjestyksestä, kun taas vahingonkorvauskanteen menestyminen tekee mahdolliseksi vain tällä toimella aiheutetun vahingon korvaamisen ilman, että itse toimi automaattisesti kumottaisiin.

285 Se, että asiat T-3/00 ja T-337/04 on yhdistetty suullista käsittelyä varten, ei horjuta edellä esitettyä päätelmää, koska asioiden yhdistämistä koskeva päätös ei vaikuta päätöksessä tarkoitettujen asioiden itsenäisyyteen ja niiden erilliseen luonteeseen, koska yhdistämispäätös voidaan aina peruuttaa (yhdistetyt asiat C-280/99

P–C-282/99 P, Moccia Irme ym. v. komissio, tuomio 21.6.2001, Kok. 2001, s. I-4717, 66 kohta ja asia T-209/01, Honeywell v. komissio, tuomio 14.12.2005, Kok. 2005, s. II-5527, 71 kohta).

C *Asian selvittämistoimia tai prosessinjohtotoimenpiteitä koskevat pyynnöt*

286 Kantaja vaati kumoamiskanteensa yhteydessä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määrää asian selvittämistoimia niiden olosuhteiden selvittämiseksi, joissa riidanalaiset päätökset tehtiin, ja erityisemmin sen tutkimiseksi, missä olosuhteissa EKP sai haltuunsa raha-asiain komitean lausunnon, ja että se velvoittaa EKP:n liittämään asiakirja-aineistoon EKP:n neuvoston 21.10.1999 pidetyn kokouksen pöytäkirjat.

287 Kun otetaan huomioon EKP:n toimittamat tiedot raha-asiain komitean lausunnon hallussapidon olosuhteista, sellaisina kuin ne on esitetty edellä 144 kohdassa, se, että EKP on toimittanut joitakin asiakirjoja ja erityisesti otteen EKP:n neuvoston 21.10.1999 pidetyn kokouksen pöytäkirjasta sekä neuvoston esittämät selitykset ja sen toimittamat asiakirjat, jotka koskevat olosuhteita, joissa 30.7.1999 tehty päätös tehtiin, on katsottava, että edellisessä kohdassa mainitut kantajan vaatimukset on täytetty ja ne ovat näin ollen vailla kohdetta.

288 Kantajan esittämä prosessinjohtotoimenpiteitä koskeva vaatimus EKP:n velvoittamisesta toimittamaan tilastotiedot, jotka koskevat oikeutta tutustua sen asiakirjoihin 1.6.1998–31.5.2000, on hylättävä, koska sillä ei ole merkitystä asian ratkaisemisen kannalta.

Vahingonkorvausvaatimus

A *Alustava tarkastelu*

289 On todettava, että kantaja pyrkii selvästi EY 288 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetun yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun toteamiseen sillä perusteella, että yhteisön toimielimet ovat käyttäytyneet lainvastaisesti.

290 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tällainen vastuu syntyy ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: toimielinten moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on todella syntynyt ja toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (asia 26/81, Oleifici Mediterranei v. ETY, tuomio 29.9.1982, Kok. 1982, s. 3057, 16 kohta; asia T-175/94, International Procurement Services v. komissio, tuomio 11.7.1996, Kok. 1996, s. II-729, 44 kohta; asia T-336/94, Efisol v. komissio, tuomio 16.10.1996, Kok. 1996, s. II-1343, 30 kohta ja asia T-267/94, Oleifici Italiani v. komissio, tuomio 11.7.1997, Kok. 1997, s. II-1239, 20 kohta).

291 Näistä edellytyksistä ensimmäisen osalta oikeuskäytännössä edellytetään, että näytetään toteen yksityisille oikeuksia perustavan oikeussäännön riittävän ilmeinen rikkominen (asia C-352/98 P, Bergaderm ja Goupil v. komissio, tuomio 4.7.2000, Kok. 2000, s. I-5291, 42 kohta). Tämän edellytyksen osalta ratkaiseva peruste yhteisön oikeuden rikkomisen luokittelemiseksi riittävän ilmeiseksi on yhteisön toimielimen harkintavallalle asetettujen rajojen ilmeinen ja vakava ylittäminen. Jos kyseessä olevan toimielimen harkintavalta on oleellisesti vähentynyt tai jopa olematon, pelkän yhteisön oikeuden rikkomisen voidaan katsoa jo sinänsä olevan riittävän ilmeinen rikkominen (asia C-312/00 P, komissio v. Camar ja Tico, tuomio 10.12.2002, Kok.

2002, s. I-11355, 54 kohta ja yhdistetyt asiat T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 ja T-225/99, Comafrica ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, tuomio 12.7.2001, Kok. 2001, s. II-1975, 134 kohta).

292 Syy-yhteyttä koskevan edellytyksen osalta on todettava, että yhteisön voidaan katsoa olevan vastuussa ainoastaan vahingosta, joka johtuu riittävän suoraan asianomaisen toimielimen sääntöjenvastaisesta toiminnasta (yhdistetyt asiat 64/76 ja 113/76, 167/78 ja 239/78, 27/79, 28/79 ja 45/79, Dumortier Frères ym. v. neuvosto, tuomio 4.10.1979, Kok. 1979, s. 3091, 21 kohta ja asia T-333/01, Meyer v. komissio, tuomio 13.2.2003, Kok. 2003, s. II-117, 32 kohta). Yhteisön ei sen sijaan tarvitse korvata kaikkia toimielintensä toiminnasta aiheutuneita, kaukaisiakin vahingollisia seurauksia (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Dumortier Frères ym. v. neuvosto, tuomion 21 kohta).

293 Vahingon osalta on korostettava, että sen on oltava todellinen ja varma (yhdistetyt asiat 256/80, 257/80, 265/80, 267/80 ja 5/81, Birra Wührer ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 27.1.1982, Kok. 1982, s. 85, 9 kohta ja asia T-99/98, Hameico Stuttgart ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 2.7.2003, Kok. 2003, s. II-2195, 67 kohta) sekä arvioitavissa (asia T-108/94, Candiotte v. neuvosto, tuomio 16.1.1996, Kok. 1996, s. II-87, 54 kohta). Täysin hypoteettinen ja määrittelemätön vahinko sen sijaan ei anna oikeutta vahingonkorvaukseen (ks. vastaavasti edellä 290 kohdassa mainittu asia Oleifici Italiani v. komissio, tuomion 73 kohta).

294 Kantajan on esitettävä yhteisöjen tuomioistuimille se näyttö, joka on tarpeen kantajalle aiheutuneen vahingon olemassaolon ja laajuuden selvittämiseksi (asia 26/74, Roquette Frères v. komissio, tuomio 21.5.1976, Kok. 1976, s. 677, 22–24 kohta; asia T-575/93, Koelman v. komissio, tuomio 9.1.1996, Kok. 1996, s. II-1, 97 kohta ja asia T-184/95, Dorsch Consult v. neuvosto ja komissio, tuomio 28.4.1998, Kok. 1998, s. II-667, 60 kohta).

295 Silloin kun yksi näistä edellytyksistä jää täyttymättä, kanne on hylättävä kokonaisuudessaan, eikä muita edellytyksiä ole tarpeen tutkia (asia C-146/91, KYDEP v. neuvosto ja komissio, tuomio 15.9.1994, Kok. 1994, s. I-4199, 19 ja 81 kohta ja asia T-170/00, Förde-Reederei v. neuvosto ja komissio, tuomio 20.2.2002, Kok. 2002, s. II-515, 37 kohta).

B *Vahinko ja syy-yhteys*

1. *Asianosaisten lausumat*

296 Vahingon olemassaoloa koskevan edellytyksen osalta kantaja toteaa ensiksi, että se, että kaksi yhteisön ”toimielintä” epäsi häneltä oikeuden tutustua pyydettyyn asiakirjaan, sekoitti hänen kirjoittamisaikataulunsa ja estää häntä vielä kolme vuotta ja neljä kuukautta hänen väitöskirjansa palauttamiselle asetetun määräajan (31.3.2001) päättymisen jälkeenkin saattamasta väitöskirjaa loppuun ja esittämästä sitä Thessalonikin oikeustieteellisessä tiedekunnassa. Tästä seuraa loogisesti, että kantaja on kärsinyt aineellista vahinkoa, joka muodostuu niiden tulojen menettämisestä, jotka hän olisi saanut käyttäessään kohtuullisesti ja asianmukaisesti hankkimaansa tohtorin arvonimeä työskennellessään olosuhteiden mukaan EKP:n tai kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) kaltaisen kansainvälisen elimen palveluksessa.

297 Kantaja toteaa, että prosessuaalinen periaate, jonka mukaan vahingon olemassaoloon vetoavan on näytettävä se toteen, ei ole rajoitukseton. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on ensiksi otettava huomioon asian erityisluonne, toiseksi kärsityn vahingon laatu ja prosessuaalinen periaate yhdenvertaisuudesta todistustaakan osalta sekä kolmanneksi yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö.

298 Ensimmäisessä asiassa on siis kantajan mukaan kysymys asiakirjoihin tutustumista koskevaan oikeuteen liittyvästä sopimussuhteen ulkopuolisesta vastuusta, eikä EKP:n mainitsemalla oikeuskäytännöllä ole mitään merkitystä tässä kontekstissa. Ainoastaan virkamiesten henkilöstösääntöjä koskevia riita-asioita koskevasta oikeuskäytännöstä voidaan johtaa hyödyllisiä harkinnassa sovellettavia seikkoja.

299 Kannekirjelmän sisältö ei kantajan mukaan jätä epäilyksen sijaa sille, että vahinko, johon vedotaan, on ansionmenetys (lucrum cessans) eikä suoranainen vahinko (damnum emergens), jotka ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan kaksi erillistä käsitettä (edellä 290 kohdassa mainittu asia Oleifici Italiani v. komissio, tuomion 72 kohta ja asia T-149/96, Coldiretti ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 30.9.1998, Kok. 1998, s. II-3841, 48 kohta).

300 Ansionmenetyksen toteen näyttämisen edellytykset ovat joustavammat kuin suoranaisen vahingon, koska vahingon olemassaolo ja sen arviointi on suoritettava tavanomaisen tapahtumien kulun ja todellisten, ei teoreettisten, todennäköisyyksien valossa. Kantaja katsoo, että hän on tältä osin esittänyt kaikki tarvittavat asiakirjat sen toteennäyttämiseksi, että väitetty vahinko on todellinen.

301 Kantaja katsoo, että hänelle aiheutunut vahinko on laskettava EKP:ssä työskentelevän lakimiehen, jolla on oikeustieteen tohtorin tutkinto, 1.4.2001 lukien – jolloin hän olisi jättänyt väitöskirjansa – saamien tulojen perusteella ensimmäisen oikeusasteen tässä asiassa antaman tuomion julistamista seuraavaan kolmanteen kuukauteen saakka siten, että summasta vähennetään ne tulot, jotka hän on saanut harjoittaessaan asianajajan ammattia Kreikassa kyseisenä ajanjaksona. Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kehottaa EKP:tä toimittamaan tarpeelliset henkilökuntansa palkkausta koskevat tiedot vahingon tarkan määrän laskemista varten.

302 Tämä vahingon arviointi perustuu kantajan mukaan tapahtumien todennäköiseen kulkuun. Kysymys ei ole sattumalta valitusta tilanteesta vaan tilanteesta, jolla on ollut

kaikki mahdollisuudet toteutua, kun otetaan huomioon kantajan EKP:hen tosiasiallisesti jättämät työhakemukset. Kantaja katsoo, että hänen esittämänsä seikat ylittävät sen, mitä oikeuskäytännössä edellytetään ansionmenetyksen toteen näyttämiseltä (asia T-231/99, Joynson v. komissio, tuomio 21.3.2002, Kok. 2002, s. II-2085, 102, 114, 124, 134, 137 ja 173 kohta).

303 Kantaja toteaa toiseksi, että hänen väitöskirjatyönsä valmistumisen viivästyminen noin kolmella ja puolella vuodella on aiheuttanut hänelle erittäin vakavaa henkistä kärsimystä seuraavista syistä:

– Hänen väitöskirjan valmistumiseen liittyvän ahdistuksensa kesto piteni merkittävästi.

– Hänen ammatillisten ja taloudellisten suunnitelmiensa eteneminen viivästyi.

– Hänen oli mahdotonta tarttua Kreikassa ja etenkin ulkomailla sellaisiin ammatillisiin tilaisuuksiin, jotka edellyttivät tohtorin tutkintoa.

– Tohtorin arvonimeä edellyttävä toiminta akateemisessa ympäristössä lykkääntyi, tästä aiheutui epävarmuutta ja hänen tilanteensa paheni, kun otetaan huomioon myös hänen ikänsä.

– Väitöskirjaa oli päivitettävä useaan otteeseen EMU:n jatkuvan kehityksen vuoksi, mistä aiheutui ajanhukkaa ja väsymystä.

– Hänellä on tähän päivään saakka ollut henkisiä paineita väitöskirjan valmistumiseksi, häneen on kohdistettu ja kohdistetaan edelleen kielteisiä ja ironisia kommentteja ja hänen on kysyttäessä annettava selitys väitöskirjansa valmistumisesta.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja yhteisöjen tuomioistuimessa käydyt oikeudenkäynnit ovat aiheuttaneet ajan- ja energianhukkaa.

– Oikeudenkäynnin kestosta on aiheutunut henkistä uupumusta; oikeudenkäynnin lopputuloksella on oleellinen merkitys hänen tulevaisuutensa kannalta.

304 Kantaja vaatii näissä olosuhteissa 90 000 euroa korvauksena henkisestä kärsimyksestä.

305 Kantaja toteaa syy-yhteyden osalta, että hänelle aiheutuneet aineelliset vahingot ja henkinen kärsimys ovat välitön seuraus siitä, että häneltä evättiin lainvastaisesti oikeus tutustua riidanalaisiin asiakirjoihin, jotka olivat hänen tutkimuksensa keskeinen osatekijä, koska ne muodostivat ainoan ja välttämättömän historiallisen ja oikeudellisen lähteen sen osoittamiseksi, että ”valuutta- ja rahapolitiikan alalla, jonka EMU ja G7/8 kattavat, oli olemassa soft law’ta ja että sitä sovellettiin”.

306 Kantaja katsoo, että sillä, että oikeus tutustua asiakirjoihin evättiin, oli katastrofaalinen kielteinen vaikutus hänen väitöskirjansa laatimiseen, koska siitä johtui, että hän ei kyennyt noudattamaan väitöskirjan jättämiselle asetettua määräaikaa, joka oli ensin 31.12.2000 ja sitten 31.3.2001, ja tämä kielteinen vaikutus jatkuu edelleen.

307 Kantaja toteaa, että kolmen vuoden ajan eli vuoden 1997 alusta vuoden 1999 loppuun hän keskittyi ainoastaan väitöskirjatyöhönsä ja että kesästä 1999 lähtien, jolloin hänen tutkimuksensa oli edennyt jo pitkälle, mikään ei muuttanut hänen kirjoitusaikatauluaan ja estänyt hänen työtään valmistumasta lukuun ottamatta riitautettuja päätöksiä, joilla häneltä evättiin oikeus tutustua asiakirjoihin.

308 Kantaja vetoaa myös yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen syy-yhteyttä koskevaan oikeuskäytäntöön ja erityisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-45/01, Sanders ym. vastaan komissio, 5.10.2004 antamaan tuomioon (Kok. 2004, s. II-3315), jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hänen mukaansa ”teki eron teoreettisen ja tosiasiallisen epävarmuuden välillä ja tunnusti todisteluun liittyvät vaikeudet”, kun se asetti todistustaakan komissiolle.

309 Kysymykseen siitä, olisiko hän voinut tai olisiko hänen peräti pitänyt esittää väitöskirjansa asetetussa määräajassa ottamatta huomioon Basel/Nyborg-sopimusta, kantaja toteaa, että tämä kysymys liittyy ennen kaikkea hänelle kuuluviin riippumattomuuteen, tutkijanvapauteen ja siihen sisäiseen autonomiaan, joka hänellä on tieteellisten valintojen ja väitöskirjansa tarpeiden arvioinnissa.

310 Kantaja viittaa tältä osin edellä 99 kohdassa mainitussa asiassa Mattila vastaan neuvosto ja komissio annettuun tuomioon, jossa tuomioistuin katsoi, että asiakirjoihin tutustumista koskevaa oikeutta pyytävä ja yksin hän arvioi, mitä asiakirjoja hän tarvitsee, eikä viranomaisella ole minkäänlaista valtaa puuttua sen arvioimiseen, mikä on pyytäjälle tarpeellista tai hyödyllistä.

311 Kantaja katsoo, että koska hän asiakirjoihin tutustumista koskevan pyynnön tehdessään katsoi ja katsoo edelleen, että Basel/Nyborg-sopimuksella on merkitystä hänen väitöskirjansa kannalta, hän ei voinut eikä hänen olisi tullutkaan jättää tätä sopimusta huomiotta ja jättää oikeustieteelliselle tiedekunnalle hyvin keskinkertainen

työ 31.12.2000. Ei myöskään ollut olemassa mitään vaihtoehtoista ratkaisua, jonka avulla kantaja olisi voinut todeta, millä oikeudellisella keinolla G 7:n makroekonomiset tiedot integroitiin EVJ:hin vuonna 1987, millä tavoin ne toimivat aina EMU:n syntyyn saakka 1991/1992 ja lopulta se, mikä näiden tietojen nykytilanne on.

312 Kantaja toteaa lopulta, että hänen riippumattomuuttaan ja sisäistä tieteellistä autonomiaansa koskevat seikat tarjoavat vastauksen EKP:n väitteisiin, jotka koskevat hänen väitettyä myötävaikutustaan vahingon syntyyn.

313 Neuvosto ja EKP väittävät, että sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntyä koskevat edellytykset varman vahingon olemassaolosta ja välittömän syy-yhteyden olemassaolosta viimeksi mainitun ja väitettyjen lainvastaisten menettelyjen välillä eivät käsiteltävänä olevassa asiassa täyty.

2. *Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta*

314 Kantaja väittää, että se, että neuvosto ja EKP epäsivät häneltä oikeuden tutustua Basel/Nyborg-sopimuksen muodostaviin asiakirjoihin, on hänelle aiheutuneen aineellisen ja aineettoman vahingon välitön syy.

315 Kantajan mukaan ensiksikin aineellinen vahinko, joka koostuu tilaisuuden menetyksestä tai ansionmenetyksestä, muodostuu niiden tulojen menetyksestä, jotka hän olisi saanut voidessaan käyttää kohtuudella ja asianmukaisesti aiemmin saamaansa oikeustieteen tohtorin arvonimeä siinä tapauksessa, että hän olisi saanut lakimiehen paikan EKP:n tai IMF:n kaltaisessa kansainvälisessä toimielimessä tai elimessä.

316 Kantajan kirjelmistä ilmenee kuitenkin, että hänen väittämänsä tilaisuuden menetys ja ansionmenetys ovat itse tulosta ensimmäisestä tapahtumasta, toisin sanoen siitä, että väitöskirja ei valmistunut sen jättämiselle asetetussa määräajassa, ja siitä, että hän ei tämän vuoksi saanut oikeustieteen tohtorin arvonimeä.

317 Tätä ensimmäistä tapahtumaa ei kuitenkaan voida pitää väitettyjen tilaisuuden menetyksen ja ansionmenetyksen välittömänä syynä, koska kantaja ei ole osoittanut, että oikeustieteen tohtorin arvonimi olisi välttämätön edellytys työpaikan saamiselle hänen mainitsemissaan toimielimissä.

318 Se, että väitöskirja ei valmistunut eikä sitä esitetty määräpäivään 31.3.2001 mennessä, ei kuitenkaan myöskään ole riitautettujen tutustumisoikeuden epäävien päätösten välitön seuraus; päätökset ovat olleet kantajan tiedossa elokuussa ja marraskuussa 1999 ja hänen tutkimustyönsä oli hänen oman kertomansa mukaan jo pitkälle edennyt kesällä 1999. Tämän tilanteen voidaan katsoa johtuneen vain kantajasta itsestään, ja hänen olisi pitänyt itsenäisesti ja riippumatta siitä, että hän riitautti häntä koskevat epäävät päätökset, huolehtia väitöskirjansa kirjoitustyön edistymisestä, jotta hän olisi voinut esittää ja puolustaa väitöskirjaansa määräajassa riippumatta siitä, että hän saattoi katsoa tutkimustyönsä olevan vielä keskeneräinen.

319 Lisäksi on muistettava, että vaikka oikeuskäytännön mukaan mahdollisuuden menettäminen voi olla korvattava vahinko (asia T-47/93, C v. komissio, tuomio 27.10.1994, Kok. H. 1994, s. I-A-233 ja II-743, 54 kohta), vahingon on kuitenkin oltava todellinen ja varma, jotta se voidaan korvata.

320 Kantaja ei ole osoittanut, millä tavoin mahdollisuus, jonka hän katsoo menettäneensä, kun hän ei saanut töitä EKP:stä tai muusta elimestä eikä saanut tähän liittyviä taloudellisia etuja, oli todellinen ja varma siten, että ellei hänellä olisi ollut jopa ilmiselviä mahdollisuuksia tällaisen työn saamiseen, hänellä olisi ollut siihen ainakin

varteenotettava mahdollisuus (ks. vastaavasti asia T-10/02, Girardot v. komissio, tuomio 6.6.2006, Kok. H. 2006, s. I-A-2-129 ja II-A-2-609, 96–98 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tältä osin kantajan EKP:lle vuonna 1999 osoittamien työhakemusten perusteella ei voida katsoa, että kantaja olisi ollut palvelukseenottoprosessissa, joka olisi tullut päätökseensä sen jälkeen, kun hän olisi saanut oikeustieteen tohtorin arvonimen. Kantajan väitteet, jotka koskevat hänen mahdollisuuksiaan saada työpaikka EKP:stä tai jostakin muusta elimestä sen jälkeen, kun hän olisi menestyksellisesti saanut väitöskirjansa valmiiksi, ovat todellisuudessa puhdasta spekulaatiota.

321 Toiseksi on huomattava, että kantaja itse toteaa kannekirjelmänsä 35 kohdassa, että juuri noin kolmen ja puolen vuoden ”viivästys” väitöskirjan kirjoittamisessa aiheutti hänelle hyvin vakavaa henkistä kärsimystä.

322 Edellä 318 kohdassa esitetyn perusteella on todettava, että riitautettujen tutustumisoikeuden epäävien päätösten ja väitetyn henkisen kärsimyksen välillä ei ole välitöntä syy-yhteyttä.

323 On kuitenkin huomattava, että niiden näkökohtien joukossa, jotka liittyvät kantajan väittämään henkiseen kärsimykseen, sellaisena kuin se on määritelty edellä 303 kohdassa, ovat ajan- ja energianhukka sekä henkinen uupumus, jotka ovat aiheutuneet riitautettuja tutustumisoikeuden epääviä päätöksiä koskevien oikeudenkäyntimenettelyjen aloittamisesta, seuraamisesta ja kestosta.

324 Siltä osin kuin näitä kantajan esittämiä ajan- ja energianhukkaa sekä henkistä uupumusta – jotka on pidettävä erillään kantajan väitteistä, jotka koskevat sitä epävarmuutta, ahdistusta ja turhautumista, joka johtui siitä, että väitöskirja ei valmistunut sen jättämiselle asetetussa määräajassa, mistä puolestaan aiheutui oikeustieteen tohtorin arvonimen saamatta jääminen – voidaan pitää riitautettujen tutustumisoikeuden epäävien päätösten välittömänä seurauksena, niiden ei voida katsoa edustavan korvattavissa olevaa henkistä kärsimystä.

325 Siltä osin kuin on kysymys henkisestä uupumuksesta, jota kantaja väittää kokeneensa, on todettava, että hän tyytyy esittämään pelkkiä väitteitä eikä esitä mitään asiakirjatodisteita, jotka osoittaisivat, että hänellä olisi ollut jokin todellinen psyykkinen ongelma. Väitetyn ajan- ja energianhukan osalta hän vetoaa harmeihin, joita liittyy kaikkien oikeudenkäyntimenettelyjen vireillepanoon ja seuraamiseen ja joita ei voida rinnastaa korvattavaan henkiseen kärsimykseen. Tältä osin on korostettava, että tässä oikeusasteessa ja yhteisöjen tuomioistuimessa käydyssä menettelyssä, joka johti edellä 38 kohdassa mainittussa asiassa Pitsiorlas annettuun tuomioon, kantajaa edusti yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 19 artiklan mukaisesti asianajaja, jonka tehtävänä on nimenomaan avustaa asianosaista erityisesti oikeudenkäyntiasiakirjoja laatimalla ja seuraamalla oikeudenkäyntiä päämiehensä nimissä ja lukuun.

326 Edellä esitetystä seuraa, että sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymisen edellytykset, jotka koskevat todellisen ja varman vahingon olemassaoloa ja välitöntä syyyhteyttä vahingon ja vastaajien väitetyn lainvastaisen menettelyn välillä, eivät täyty ja että kantajan nostama vahingonkorvauskanne on näin ollen hylättävä, ilman että on tarpeen tutkia sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymistä neuvoston tai EKP:n lainvastaisen menettelyn perusteella.

Oikeudenkäyntikulut

327 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Saman 87 artiklan 3 kohdassa säädetään, että jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi tai jos siihen on muutoin erityisiä syitä, yhteisöjen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan.

328 Käsiteltävänä olevassa asiassa on todettava, että kantajan vaatimukset on hyväksytty siltä osin kuin ne koskevat EKP:n päätöksen kumoamista ja että neuvosto on virheellisesti väittänyt, että sen 30.7.1999 tekemää päätöstä koskeva kumoamiskanne olisi jätettävä tutkimatta. Kantajan viimeksi mainitun päätöksen kumoamista koskevat vaatimukset sekä hänen neuvostoa ja EKP:tä kohtaan esittämänsä vahingonkorvausvaatimukset on puolestaan hylätty.

329 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että käsiteltävänä olevan tapauksen erityiset olosuhteet arvioidaan asianmukaisesti, kun neuvosto, EKP ja kantaja kukin velvoitetaan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan asioissa T-3/00 ja T-337/04. Neuvoston on myös vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan ja se velvoitetaan korvaamaan kantajan oikeudenkäyntikulut asiassa C-193/01 P.

330 Lopuksi on todettava, että EKP ei ole esittänyt mitään seikkoja, joiden perusteella käsiteltävänä olevassa asiassa olisi perusteltua soveltaa työjärjestyksen 87 artiklan 3 kohtaa ja velvoitettava kantaja korvaamaan sille tarpeettomina tai haitantekona pidettäviä kuluja.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(viides jaosto)

on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) Euroopan keskuspankin neuvoston 21.10.1999 tekemä päätös, sellaisena kuin se on saatettu Athanasios Pitsiorlasin tietoon Euroopan keskuspankin 8.11.1999 päivätyllä kirjeellä, kumotaan.

2) Kumoamiskanne hylätään muilta osin.

3) Vahingonkorvauskanne hylätään.

4) EKP, neuvosto ja kantaja vastaavat kukin omista oikeudenkäyntikuluistaan asioissa T-3/00 ja T-337/04. Neuvosto vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan kantajalle aiheutuneet oikeudenkäyntikulut asiassa C-193/01 P.

Vilaras Martins Ribeiro Jürimäe

Julistettiin Luxemburgissa 27 päivänä marraskuuta 2007.

E. Coulon M. Vilaras

kirjaaja jaoston puheenjohtaja

Sisällys

Asiaa koskevat oikeussäännöt ..... II - 4786

Tosiseikat ..... II - 4793

Menettely ja asianosaisten vaatimukset ..... II - 4797

A Vaatimukset asiassa T-3/00 ..... II - 4799

B Vaatimukset asiassa T-337/04 ..... II - 4801

Kumoamisvaatimus ..... II - 4803

A Tutkittavaksi ottaminen ..... II - 4803

1. Kannekelpoisten toimien olemassaolo ..... II - 4803

2. Kumoamiskanteen väitetty myöhästyminen ..... II - 4809

3. Kanteen väitetään olevan väärinkäyttöä ..... II - 4810

4. Väite, jonka mukaan EKP:llä ei ole toimivaltaa antaa oikeutta tutustua rahaasiain komitean selontekoon ..... II - 4811

B Asiakysymys ..... II - 4812

1. Vaatimus neuvoston päätöksen kumoamisesta ..... II - 4812

a) Asianosaisten lausumat ..... II - 4812

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 4815

Alustavia huomioita ..... II - 4815

Erehdyttäminen, johon neuvoston väitetään syyllistyneen ..... II - 4817

Päätöksessä 93/731 vahvistetun asiakirjoihin tutustumista koskevan oikeuden loukkaaminen ..... II - 4820

Perusteluvelvollisuuden laiminlyönti ..... II - 4826

Hyvän hallinnon ja luottamuksensuojan periaatteiden loukkaaminen ..... II - 4829

2. EKP:n päätöksen kumoamista koskeva vaatimus ..... II - 4832

a) Väite päätöksen 1999/284 1 artiklan ja EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan lainvastaisuudesta ..... II - 4832

Väite päätöksen 1999/284 1 artiklan lainvastaisuudesta ..... II - 4833

Väite EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan lainvastaisuudesta ..... II - 4834

– EKP:n työjärjestyksen 23.3 artiklan lainvastaisuutta koskevan väitteen tutkittavaksi ottaminen ..... II - 4834

– Kanneperuste, jonka mukaan EKP:n työjärjestyksen 23.3 artikla on lainvastainen sen vuoksi, että EKPJ:n perussäännön 12.3 artiklaa on rikottu ..... II - 4836

– Kanneperuste, jonka mukaan EKP:n työjärjestyksen 23.3 artikla on lainvastainen sen vuoksi, että oikeutta tutustua asiakirjoihin ja avoimuuden perusperiaatetta on loukattu ..... II - 4840

– Kanneperuste, jonka mukaan EKP:n työjärjestyksen 23.3 artikla on lainvastainen sen vuoksi, että harkintavaltaa on käytetty väärin ..... II - 4851

b) Perusteluvelvollisuuden laiminlyönti ..... II - 4852

C Asian selvittämistoimia tai prosessinjohtotoimenpiteitä koskevat pyynnöt ..... II - 4860

Vahingonkorvausvaatimus ..... II - 4861

A Alustava tarkastelu ..... II - 4861

B Vahinko ja syy-yhteys ..... II - 4863

1. Asianosaisten lausumat ..... II - 4863

2. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 4868

Oikeudenkäyntikulut ..... II - 4871